

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA CESTOVNÉHO RUCHU A SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA

Študentská vedecká aktivita

IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH PROBLÉMOV
ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V REGIÓNE
KOŠICE

Denisa Smetanová

Vladimíra Piliarová

Sekcia: cestovný ruch

Vedúci práce: doc. Ing. Jana Kučerová, PhD.

BANSKÁ BYSTRICA 2013

OBSAH

Zoznam tabuliek.....	3
Zoznam obrázkov.....	4
Abstrakt.....	5
Úvod.....	6
1. Charakteristika košického regiónu.....	7
1.1. Okres Košice I.	7
1.2. Okres Košice II.....	8
1.3. Okres Košice III.	8
1.4. Okres Košice IV.	8
1.5. Okres Košice - okolie	9
1.6. Dopravná dostupnosť	10
1.7. História, kultúra a tradície	11
1.8. Prírodné atraktivity košického regiónu	11
1.9. Kultúrno-historické atraktivity košického regiónu.....	14
1.9.1. Hrady, zámky, kaštiele.....	14
1.9.2. Sakrálne pamiatky.....	14
1.10. Atraktivity mesta košice	15
1.11. Športové, rekreačné a voľnočasové aktivity košického regiónu	19
1.12. Košice – európske hlavné mesto kultúry	22
1.13. Podujatia v košickom regióne.....	23
2. Analýza výkonov ubytovacích a stravovacích zariadení v košickom regióne.....	25
3. Súčasná prezentácia mesta košice.....	30
3.1. Analýza prezentácie mesta košice na webových stránkach	30
4. Destinačný management	34
4.1. Košice – logo a image mesta.....	34
4.2. Organizácie cestovného ruchu.....	37
4.2.1. Košice – turizmus	37
4.3. Košický samosprávny kraj	38
4.3.1. Regionálna rada pre turizmus	39
4.3.2. Krajská organizácia cestovného ruchu košický kraj	39

4.4. Karpatský euroregión	39
4.5. Združenia obcí a mikroregióny košického regiónu	42
5. Swot analýza košického regiónu	44
Záver	50
Zoznam použitej literatúry	51
Zoznam príloh	54

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č. 1: Tržby za tovary a služby na Slovensku	25
Tabuľka č. 2: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košický kraj	25
Tabuľka č. 3: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košický kraj	26
Tabuľka č. 4: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice I.	26
Tabuľka č. 5: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice I.	26
Tabuľka č. 6: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice II.	27
Tabuľka č. 7: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice II.	27
Tabuľka č. 8: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice IV.	28
Tabuľka č. 9: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice IV.	28
Tabuľka č. 10: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice a okolie.....	29
Tabuľka č. 11: : Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice a okolie.....	29
Tabuľka č. 12: Najvýznamnejšie organizácie CR v Košickom regióne a v Košickom samosprávnom kraji	40
Tabuľka č. 13: SWOT analýza Košického regiónu	44

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok č. 1 Mapa – Košický región	7
Obrázok č. 2 Mapa - Okresy Košice I, Košice II, Košice III a Košice IV	9
Obrázok č. 3 Mapa č. 1 - Okres Košice - Okolie	10
Obrázok č. 4 Košické zlato	18
Obrázok č. 5 Víťazné logo Košíc.....	34
Obrázok č. 6 Logo Košice EHMK 2013	34
Obrázok č. 7 logo Terra Incognita	35
Obrázok č. 8 logo Pentapolitana	36

ABSTRAKT

SMETANOVÁ, Denisa a PILIAROVÁ, Vladimíra.: Identifikácia hlavných problémov rozvoja cestovného ruchu v regióne Košice [Študentská vedecká aktivita] / Denisa Smetanová a Vladimíra Pilarová. - Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Ekonomická fakulta; Katedra cestovného ruchu a spoločného stravovania. - Vedúci: doc. Ing. Jana Kučerová, PhD. - Banská Bystrica: EF UMB, 2013. 42 s.

Cieľom práce je zhodnotenie potenciálu a určenie silných a slabých stránok Košického regiónu ako cieľového miesta pre cestovný ruch. Táto práca bude slúžiť ako podklad pre rozhodovanie o smerovaní ďalšieho rozvoja regiónu. Práca je rozdelená do piatich kapitol, na ktorých spracovanie sme využili sekundárne zdroje, najmä internet a propagačné materiály. Dospeli sme k záveru, že napriek vysokému potenciálu Košického regiónu a aktívnemu zviditeľňovaniu mesta Košice aj vďaka statusu Európskeho hlavného mesta kultúry 2013, sú v tomto regióne nedostatky, ktoré je nutné pre jeho ďalší rozvoj a udržanie či zvýšenie konkurencieschopnosti odstrániť. Hlavným problémom sú chátrajúce atrakcie (kúpele Štós, Herliansky Gejzír, vodná nádrž Ružín), nekvalifikovaná pracovná sila a slabá spolupráca s inštitúciami, ktoré sú kľúčové pre zvýšenie návštevnosti regiónu.

Kľúčové slová: Rozvoj regiónu. Košický región. Potenciál cieľového miesta.

ÚVOD

Košický región je atraktívnou oblasťou cestovného ruchu. Jeho prírodný a kultúrny potenciál spolu s organizovanými podujatiami priťahuje domácich aj zahraničných návštevníkov. Cieľom našej práce je na základe získaných informácií zhodnotiť možnosti regiónu ako cieľového miesta pre cestovný ruch a určiť jeho silné a slabé stránky. Súčasťou je tiež analýza príležitostí ako aj ohrození rozvoja regiónu. Táto práca bude slúžiť ako podklad pre rozhodovanie o ďalšom smerovaní rozvoja regiónu a možnostiach zlepšenia.

Práca je rozdelená do piatich kapitol. V prvej kapitole charakterizujeme Košický región, jeho prírodné a kultúrno-historické atraktivity, organizované podujatia a možnosti trávenia voľného času. V druhej kapitole sa budeme venovať štatistickým ukazovateľom, zanalyzujeme výkony ubytovacích a stravovacích zariadení v danom regióne a v jednotlivých jeho okresoch. V tretej kapitole sa zameriame na hodnotenie prezentácie mesta Košice prostredníctvom internetových stránok. Štvrtá kapitola pojednáva o manažmente cieľového miesta; okrajovo sa budeme venovať logu a sloganu mesta a tiež spomenieme inštitúcie a organizácie, ktorých činnosť sa spája s rozvojom cestovného ruchu Košického regiónu. Posledná kapitola je zameraná na SWOT analýzu regiónu, a teda na vymedzenie aspektov konkurenčnej výhody, medzier znižujúcich hodnotu regiónu, príležitostí, ktoré umožňujú zlepšenie pozície regiónu ako cieľového miesta na trhu a ohrození, ktoré môžu jeho pozíciu oslabiť.

Pre potreby prieskumu využijeme sekundárne zdroje, najmä internet a propagačné materiály.

1. CHARAKTERISTIKA KOŠICKÉHO REGIÓNU

Košický región, z histórie známy ako Abov, leží v juhovýchodnej časti Slovenska. Jeho jadro tvorí Košická kotlina, hraničí s turistickými regiónmi Spiš, Šariš, Gemer, Horný a Dolný Zemplín a na juhu s Maďarskom. Jeho reliéf je výrazne diferencovaný; je ohraničený Slanskými a Volovskými vrchmi, Národným parkom Slovenský kras, ktorý tvoria prevažne jaskyne a tiesňavy, a nížinatou Košickou kotlinou. Podnebie Košického regiónu je kontinentálne mierne. Čo sa týka vodstva, regiónom pretekajú rieky Hornád (s prítokmi Myslavský potok a Čermel'), Slaná, Tisa a Ida. Na území sa nachádzajú pre turistov atraktívne vodné nádrže Ružín, Bukovec, Jazero, jazero Izra, Čanianske jazerá a iné (start.vucke.sk). Košický región ako región cestovného ruchu zahŕňa okresy Košice I., Košice II., Košice III., Košice IV. a Košice-okolie.

Obrázok č. 1 Mapa – Košický región

1.1. Okres Košice I.

Rozloha: 86 km²

Počet obyvateľov: 68 477

Charakteristika: Do katastrálneho územia okresu Košice I. patria mestské časti: Džungľa, Kavečany, Sever, Sídliisko Ťahanovce, Staré Mesto a Ťahanovce. Sústreďuje sa tu stavebníctvo, obchod, doprava a ťažký priemysel. V Starom Meste sa nachádza Historické jadro, ktoré je najväčšou mestskou pamiatkovou rezerváciou s veľkým množstvom vzácných objektov.

1.2. Okres Košice II.

Rozloha: 80,54 km²

Počet obyvateľov: 82 831

Charakteristika: Súčasťou okresu Košice II. sú mestské časti: Lorinčík, Luník IX., Myslava, Pereš, Poľov, Sídlisko KVP, Šaca a Západ. Medzi hlavné ekonomické činnosti okresu patrí ťažký priemysel (U.S.S. Steel Košice), obchod, doprava a high-tech priemysel.

1.3. Okres Košice III.

Rozloha: 16,86 km²

Počet obyvateľov: 30 004

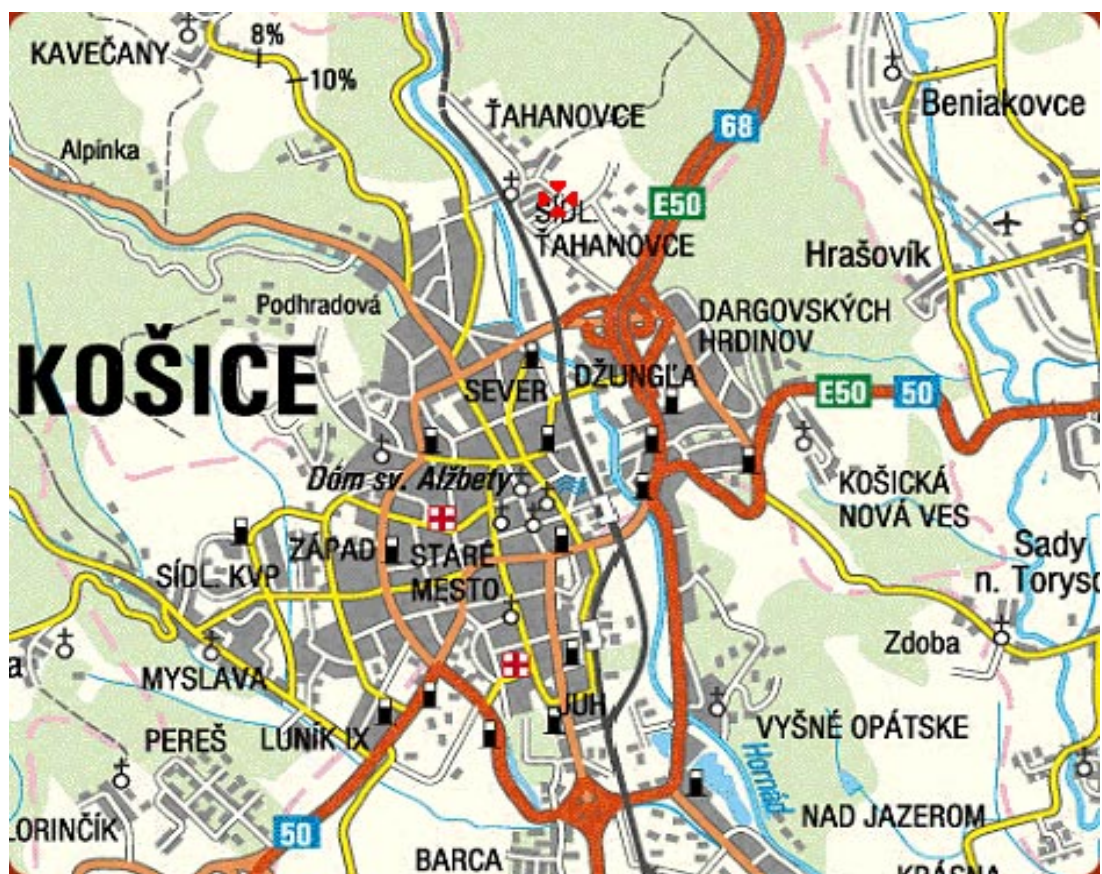
Charakteristika: Okres Košice III., najmenší zo všetkých košických okresov, zahŕňa obce: Dargovských hrdinov a Košická Nová Ves. Hlavné ekonomické činnosti tvorí obchod a doprava, kovospracujúci priemysel a ďalšie služby.

1.4. Okres Košice IV.

Rozloha: 60,90 km²

Počet obyvateľov: 59 376

Charakteristika: Do okresu Košice IV. patria obce alebo mestské časti: Barca, Juh, Krásna, Nad Jazerom, Šebastovce a Vyšné Opátske. Priemysel v okrese sa orientuje na výrobu automobilových súčiastok a komponentov, stavebníctvo, obchod, dopravu a poskytovanie telekomunikačných služieb.

Obrázok č. 2 Mapa - Okresy Košice I, Košice II, Košice III a Košice IV

1.5. Okres Košice - okolie

Rozloha: 1534,65 km²

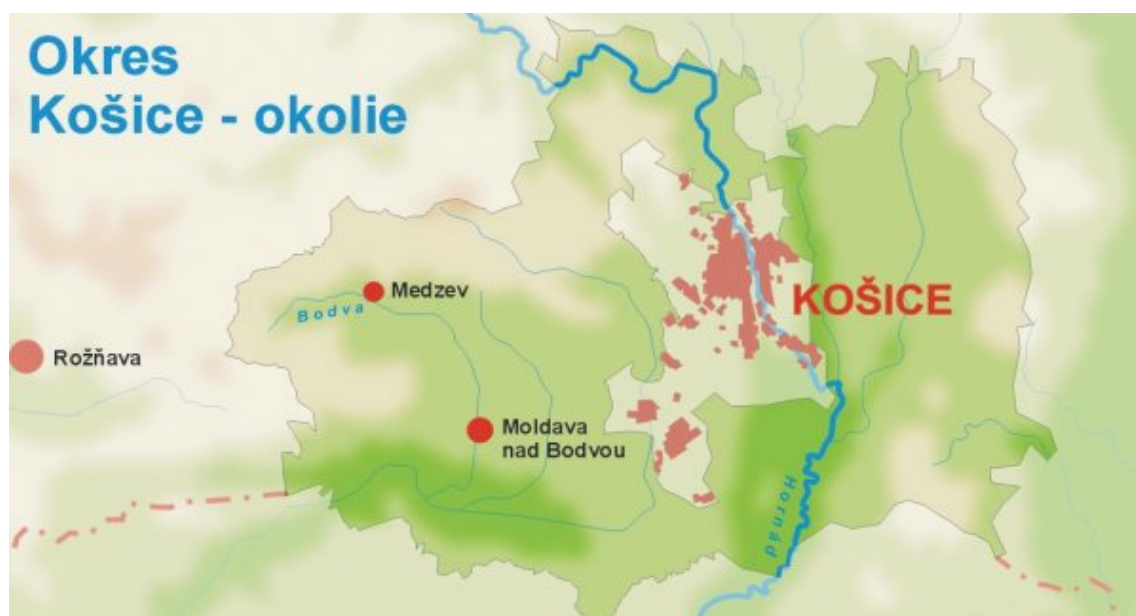
Počet obyvateľov: 119 973

Charakteristika: Okres Košice – okolie je druhým najväčším okresom na Slovensku. Patria doň tieto obce a mestá: Medzev, Moldava nad Bodvou, Budimír, Čaña, Čečeňovce, Haniska, Herľany, Bačkovík, Bukovec, Čaña, Kecerovce, Kechnec, Kysak, Malá Ida, Štós, Turnianska Nová Ves, Vyšný Čaj, Zádiel ap.(www.kosice-region.sk).

Okres Košice – okolie susedí so všetkými štyrmi okresmi mesta Košice, ktoré obklopuje. Vo vidieckych sídlach žije až 87 % obyvateľov okresu. Územie tohto okresu sa rozprestiera prevažne v košickej kotline. Z hľadiska hospodárskeho odvetvia prevláda zamestnanie v priemyselnej výrobe, poľnohospodárstve, poľovníctve, stavebníctve, veľkoobchode a maloobchode, v servisných službách a doprave. V dôsledku útlmu banskej činnosti sa podniky orientujú na strojárenskú, stavebnú a drevospracujúcu výrobu, sústreďuje sa tu priemysel stavebných látok. Zastúpená je tiež výroba elektrotechnických komponentov pre telekomunikačný,

automobilový a počítačový priemysel. Najvýznamnejším hospodárskym strediskom je Moldava nad Bodvou. Z rozlohy okresu tvorí vyše polovicu poľnohospodárska pôda a z nej štvrtinu zaberajú lúky a pasienky. Významné je pestovanie pšenice, cukrovej repy, jačmeňa, kukurice a na západe raže a zemiakov.

V budúcnosti sa predpokladá dobudovanie dopravnej infraštruktúry a využitie atraktívneho prírodného prostredia a zachovaného kultúrneho dedičstva pre rozvoj turizmu a rekreácie (www.regiony21.sk).

Obrázok č. 3 Mapa č. 1 - Okres Košice - Okolie

1.6. Dopravná dostupnosť

Významným dopravným uzlom Košického regiónu celoštátneho i medzinárodného významu je mesto Košice, kde sa stretávajú dôležité cestné, železničné trasy a letisko, ktoré má štatút medzinárodného letiska. Letisko zabezpečuje denné spojenie s Bratislavou a pravidelné linky do Prahy a do Viedne. Košice sú dôležitou križovatkou dopravných ciest v smere západ - východ a sever – juh. S okolitými štátmi sú regióny Košického kraja prepojené cestnou a železničnou sieťou, ktoré sú začlenené do medzinárodnej dopravnej siete. Košice sú v pravidelnom železničnom spojení s Bratislavou, Viedňou a Budapešťou (premávajú až dva spoje denne), Kyjevom a Prahou. Čo sa týka cestnej dopravy, denne premávajú autobusové spojenia aj do mnohých európskych metropol (Paríž, Rotterdam, Brusel, Zurich, Rím, Florencia, Praha, Viedeň, denné spojenie Bratislava - Košice), pre

motorizovaných je k dispozícii medzinárodná cesta E50 (prevažne diaľnica) z Bratislavy do Košíc a medzinárodná trasa E71/E79 (diaľnica, rýchlostná cesta) z Budapešti do Košíc.

Okres Košice-okolie je však z dopravného hľadiska veľmi nesúrodý, prepojenosť jednotlivých častí je možná iba cez Košice. V budúcnosti sa predpokladá využitie daností tranzitného charakteru so zameraním na dobudovanie dopravnej infraštruktúry. Dopravne významný je Dargovský priesmyk cez Slanské vrchy, kadiaľ vedie hlavné spojenie Slovenska s Ukrajinou. V okrese sú dva cestné hraničné priechody do Maďarskej republiky: v Milhosti a Host'ovciach. Železničný hraničný priechod je v Milhosti (www.eplato.eu, www.portal.gov.sk).

1.7. História, kultúra a tradície

Historický región Abov sa nachádzal na území dnešného Slovenska a Maďarska a jeho rozvoj bol podnietený výhodnou obchodnou polohou. Pre Abov boli charakteristické malé, rázovité dediny, v ktorých prekvitalo predovšetkým poľnohospodárstvo a pestovanie vínnej révy. Vína z Abovskej oblasti boli rovnocenným konkurentom pre tokajské vinice. Dominantným článkom regiónu bolo mesto Košice, ktoré sa sústreďovalo na remeselnú výrobu - kovospracujúce remeslá, kožušníctvo a stolárstvo. Mesto vynikalo i v oblasti školstva a kníhviazačstva. V okolí mesta sa obyvatelia venovali najmä baníctvu, spracovaniu kovov a železa a chovu oviec. Národnostné zloženie tvorili Slováci, Maďari, Nemci (mantáci) a Rómovia. Na území regiónu dodnes zachovávajú tradície folklórne súbory (Čarnica, Železiar, Borievka, Hornád, Jahodná), ktoré prezentujú spevy a tance Abova, Šariša, Spiša a iných východoslovenských oblastí; detské súbory a divadelné kolektívy (Ždaňa, Košice, Herľany) (start.vucke.sk).

1.8. Prírodné atraktivity Košického regiónu

Prírodné krásy Abova sú unikátne, niektoré sa nachádzajú v zoznamoch Svetového prírodného dedičstva Unesco. Región ponúka návštevníkom množstvo príležitostí pre turistiku, aktívny oddych a spoznávanie prírodných úkazov.

Najvýznamnejšou prírodnou atraktivitou regiónu je Národný park Slovenský kras. S rozlohou vyše 36 000 hektárov je jednou z najväčších krasových oblastí v strednej Európe. Rozprestiera sa na území Abova a Gemeru. Ako prvé územie na

Slovensku bol v roku 1977 zapísaný do medzinárodnej siete biosférických rezervácií v rámci programu UNESCO – Človek a biosféra. Do jeho pôsobnosti spadá 16 prírodných rezervácií a 16 národných prírodných pamiatok – jaskýň.

Hájske vodopády, nazvané aj vodopády Hlboký jarok, sa nachádzajú v Hájskej doline. Dolina oddeľuje od seba dve najvýchodnejšie planiny Slovenského krasu - Zádielskú a Jasovskú. Hájsky potok, ktorý preteká dolinou, vytvára na konci tiesňavy okolo 10 vodopádov rôznej veľkosti.

Do regiónu zasahujú Volovské vrchy, ktoré tvoria najväčšiu časť Slovenského Rudohoria. Prechádza cez ne turisticky nenáročná trasa „Cesta Hrdinov SNP“ vedúca okolo Volovca a pokračujúca na Pipitku, Štos-kúpele, hrebeň Trohánka na Kojšovú hoľu (1246 m) až po Košice-Čermeľ.

Národná prírodná rezervácia (NPR) Zádielska tiesňava, označovaná ako najhlbšia slovenská tiesňava, bola zriadená v roku 1954. Je súčasťou NP Slovenský kras. Túto oblasť tvorí monumentálny krasový kaňon vytvorený erozívnou činnosťou potoku Blatnica. Dolina je hlboká vyše 400 m a dlhá 3 km. Na okrajoch kaňonu sa vypínajú masívne kamenné útvary, z ktorých najzaujímavejší je Cukrová homľa vysoká 105 m. Turisti môžu obdivovať aj rôznorodú faunu a flóru. Pre Zádiel je charakteristická inverzia vegetačných pásiem – v doline sa nachádzajú typické vysokohorské rastliny a pri vstupe do nej žijú teplomilné motýle. Zádielskou tiesňavou prechádza náučný chodník. Trasa vo vnútri kaňonu je pomerne nenáročná. Vedie cez Zádielsku tiesňavu až na východné časti planiny, z ktorých sa naskytá jedinečný výhľad do doliny aj na okolie. Trasa chodníka má len 6 km, trvá približne 4 hodiny. Dolina patrí k skvostom slovenského skalného lezenia, pre náročnejších turistov dolina ponúka lezenie na vybrané skalné masívy, ktoré je povolené od 1. augusta do 1. marca.

V Slanských vrchoch môžu návštevníci obdivovať početné doliny a členitý horský reliéf so skalnými bralami. Pohorie je dlhé 60 km a najvyšším vrchom je Šimonka s nadmorskou výškou 1 092 m n. m. V oblasti Slanských vrchov sa nachádza lokalita Milič, do ktorej patria tri prírodné rezervácie s pôvodnými pralesnými bučínami – Veľký Milič, Malý Milič a Marocká hoľa, prírodná rezervácia Malá Izra (močiarny jelšový les nížinného typu v nadmorskej výške okolo 700 m s malým prirodzeným jazierkom) a prírodná pamiatka Miličská skala (výrazná skalná forma z pôvodného lávového prúdu sopečného pohoria). Výnimočnosť dopĺňajú pôvodné lúčne porasty a biotop so vzácnymi druhmi vtákov ako Orol kráľovský, Orol

krikľavý, Včelár lesný, Sova dlhochvostá ap. Milič je súčasťou chráneného vtáčieho územia Slanských vrchov NATURA 2000.

Národná prírodná pamiatka (NPP) Drienovská jaskyňa je situovaná na južnom okraji Jasovskej planiny, severne od obce Drienovec – Drienovecké kúpele. Pre turistov je sprístupnená len vstupná plocha, predstavuje výverovú riečnu jaskyňu vytvorenú v druhohorách. Spolu s Jasovskou jaskyňou tvorí na východnom okraji Slovenského krasu jeden harmonický celok podzemných úkrytov, na ktorý sú viazané významné spoločenstvá viacerých druhov netopierov.

NPP Jasovská jaskyňa sa stala v roku 1846 prvou sprístupnenou jaskyňou na Slovensku. Je súčasťou Slovenského krasu a spolu s jaskyňami Aggtelekského krasu figuruje v zozname svetového prírodného dedičstva UNESCO. Priemerná teplota sa pohybuje od 8,8 do 9,4°C a jej dĺžka je 2 811 m a hĺbka 55 m. Pre návštevníkov je sprístupnených len 720 m a prehliadka trvá 45 minút. Jaskyňa je známa pagodovými stalagmitmi, kamennými vodopádmi, pozoruhodnými skalnými tvarmi a viacerými archeologickými nálezmi, z ktorých najzaujímavejšie sú kostrové pozostatky jaskynných medvedíkov. Je významným domovom netopierov – v zimnom období tu hibernuje až 19 druhov z celkového počtu 24 druhov žijúcich na Slovensku. Z obce Jasov vedie na Jasovskú skalú náučný chodník Jasovská skala.

Herlianský gejzír je národnou prírodnou pamiatkou, nepretržite činný už od roku 1872. Teplota vystrekovanej vody je maximálne 18°C. Tento hydrogeologický úkaz je vsadený do fontány, obklopený historickým parkom so vzácnymi drevinami a historickými budovami. V posledných rokoch sa vyskytol problém vo výdatnosti prameňa, z ktorého vytryskuje gejzír a predĺžil sa aj čas medzi erupciami. V súčasnosti sa erupcie opakujú každých 36 až 38 hodín.

Perínske rybníky sú vyhlásené za chránený areál za účelom ochrany pôvodného biotopu rybníkov močaristej Bodvianskej depresie, ako cenného prvku krajiny z ekologického, vodohospodárskeho, mikroklimatického, krajinárskeho a ornitologického (vodné a močiarné vtáctvo) hľadiska (uzemia.enviroportal.sk).

Zoznam ďalších prírodných rezervácií a prírodných pamiatok uvádzame v prílohe.

1.9. Kultúrno-historické atraktivity Košického regiónu

Vďaka bohatej histórii sa na území Košického regiónu nachádzajú početné architektonické pamiatky, jedinečné kostolíky, kláštory, kaštiele, múzeá, či unikátne technické pamiatky. Mnohé z nich sú zaradené do svetového dedičstva Unesco.

1.9.1. Hradý, zámky, kaštiele

Turniansky hrad je súčasťou Národnej prírodnej rezervácie Turniansky hradný vrch, v ktorej sa vyskytujú vzácne druhy fauny a flóry. Na Turnianskom hrade rastie botanický endemit *Rumenica turnianska*, ktorý nerastie nikde inde na svete. Z hradného vrchu, na ktorý sa dá dostať pešou túrou z obce Turňa nad Bodvou, je krásny výhľad do celej doliny a na planinu.

Skárošský hrad sa nachádza na horskom chrbte Slanských vrchov nad obcou Skároš. Je súčasťou náučného chodníka Horný Abov.

Hrad Slanec bol vybudovaný nad rovnomennou obcou Slanec v 13. storočí ako obrana pred tatárskymi vpádmi. Z hradu sa zachovala len jedna trojpodlažná veža s menom Nebojsa a niekoľko stien.

Obec Budimír bola sídlom drobných zemepánov, ktorí si tam postavili dva kaštiele. Starší pôvodne pochádza z 15. storočia, z obdobia neskorej gotiky. V súčasnosti sa tam každý mesiac koná najväčšia burza starožitností na Slovensku. Mladší bol postavený v 18. storočí, dnes sa v ňom nachádza expozícia historických hodín Slovenského technického múzea. Jeho okolie skrášľuje francúzsky park s niekoľkými plastikami.

V mestskej časti Košice Barca sa nachádzajú tri kaštiele. Kaštieľ rodiny Barczayovcov, pôvodne barokovú stavbu s prestavbou v duchu klasicizmu, obklopuje anglický park. Ďalší kaštieľ grófa Zichyho bol začiatkom 20. storočia na podnet košického staviteľa Jakaba secesne prestavaný z pôvodne renesančnej stavby. Tretím kaštieľom je Berzevicziho kúria postavená v druhej polovici 18. storočia. V 19. storočí k nej bola dostavaná neogotická nadstavba.

1.9.2. Sakrálne pamiatky

K najvýznamnejším sakrálnym pamiatkam regiónu patrí premonštrátsky kláštor v Jasove. Pozostáva z barokového kostola sv. Jána Krstiteľa, knižnice a barokovej záhrady. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1234. Kláštor bol centrom vzdelanosti pre Abovskú stolicu aj ďalších sedem okolitých žúp. Verejnosti je sprístupnená záhrada, jediná zachovaná barokového typu na Slovensku, i kostol sv.

Jána Krstiteľa, v ktorom je možné vidieť sedem oltárov a unikátne fresky. Knižnica kláštora je jedna z najvzácnejších na Slovensku, obsahuje vyše 80 000 zväzkov historických kníh. Verejnosti však nie je prístupná.

Kostol vo Svinici, vypínajúci sa nad obcou Svinica, patrí k najvýznamnejším stredovekým pamiatkam Košického kraja. Tento románsko-gotický jednolodový kostol je z polovice 12. storočia. Na južnej stene kostola sa zachoval pôvodný románsky portál. V interiéri môže návštevník obdivovať torzá pôvodných fresiek z polovice 14. storočia v taliansko-byzantskom štýle s motívmi Posledného súdu, ktoré zobrazujú i drastické spôsoby mučenia hriešnikov. Netypické exteriérové maľby sa nachádzajú aj pod strechou okolo celého kostola. V súčasnosti kostol neslúži na náboženské účely, ale každý september sa v jeho priestoroch konajú Dni európskeho kultúrneho dedičstva.

Obec Čečejovce sa môže popýšiť ranogotickým kostolom z konca 13. storočia, ktorý neskôr prešiel iba menšími úpravami. Reštaurátori tu odkryli vzácne stredoveké fresky, ktoré sú národnou kultúrnou pamiatkou.

1.10. Atraktivity mesta Košice

Košice sú druhým najväčším mestom Slovenska a s takmer tristotisíc obyvateľmi je metropolou východného Slovenska. Môžu sa pochváliť niekoľkými NAJ – najväčší kostol na Slovensku - Dóm sv. Alžbety, historické centrum - najväčšia mestská pamiatková rezervácia na Slovensku, najstarší maratón v Európe - Medzinárodný maratón mieru, najstaršia stredná škola v strednej Európe – Stredná priemyselná škola strojnícka, najväčšia zoologická záhrada v strednej Európe, rozlohou najväčšia a najstaršia slovenská botanická záhrada a jediná slovenská detská železnica v Čermel'skom údolí.

Dominantou mesta Košice je národná kultúrna pamiatka Dóm svätej Alžbety. Interiér je zdobený pozoruhodným hlavným gotickým oltárom sv. Alžbety, ktorý má najrozsiahlejšiu výzdobu v celej Európe. Okrem neho sa tu nachádza ešte 9 oltárov v gotickom, barokovom a neogotickom štýle. Najzaujímavejším skvostom pre návštevníkov je unikátne dvojité točité gotické schodisko, ktoré je najstaršie v Európe alebo vstup do takmer 60 metrov vysokej Žigmundovej veže, kde sa dá kochať výhľadom na mesto.

Kaplnka sv. Michala v Košiciach je zasvätená sv. archanjelovi Michalovi, sprievodcovi duší na druhý svet, a bola postavená v polovici 14. storočia ako pohrebná kaplnka Dómu sv. Alžbety.

Budova Štátneho divadla bola postavená koncom 19. storočia v novobarokovom slohu. Kupolu budovy zdobí autentická kópia plastiky Aurory - priateľky múz. Hľadisko divadla má lýrovitý tvar a bohatú sochársku a ornamentálnu výzdobu. Kupola hlavnej sály je zdobená výjavmi zo Shakespearovských hier.

Župný dom bol kedysi sídlom abovsko-turnianskej župy, dnes Východoslovenskej galérie.

Urbanova veža v Košiciach je druhou najstaršou pamiatkou v Košiciach. Bola postavená v prvej polovici 14. storočia a pôvodne slúžila ako zvonica Dómu sv. Alžbety. V súčasnosti sa vo veži nachádza jedinečné Múzeum voskových figurín.

Katova bašta a Rodošto je najkrajšou a najväčšou stredovekou baštou na Slovensku. V jej areáli sa nachádza Rodošto – kópia tureckého exilového domu Františka II. Rákocziho. Areál bašty je každoročne v júni hostiteľom kulinárskeho festivalu košickej gastronómie Košice Gurmán Fest.

Spievajúca fontána a zvonkohra sú modernými atraktivitami Košíc. Nachádzajú sa v parku medzi košickým štátnym divadlom a Dómom sv. Alžbety.

Immaculata, najkrajšia baroková pamiatka Košíc, je 14 metrov vysoký morový stĺp, postavený v rokoch 1722 až 1723 ako prejav vďaky za zažehnanie morovej epidémie, vojen a hladu.

Socha maratónskeho bežca v Košiciach zobrazuje nahého, 3 metre vysokého bežca z bronzu stojaceho na žulovom podstavci, na ktorom sa nachádzajú mená víťazov jednotlivých ročníkov Medzinárodného maratónu mieru. Socha vzdáva hold nielen víťazom, ale i všetkým jeho účastníkom. Košický maratón sa koná už od roku 1924 a je tak najstarším maratónom v Európe a druhým najstarším na svete po maratóne v Bostone.

V bočných uličkách centra mesta Košice je možné nájsť sochu najvýznamnejšieho košického rodáka a svetoznámeho spisovateľa Sándora Máraiho.

K významným sakrálnym pamiatkam Košíc patrí Univerzitný kostol sv. Trojice, ktorého interiér zdobia obdivuhodné nástenné maľby a cenné rezbárske práce, Dominikánsky kostol v Košiciach, ktorý je najstarším kostolom v Košiciach, Františkánsky seminárny kostol, najstaršia synagóga na Zvonárskej ulici vybudovaná v maurskom štýle a ortodoxná synagóga na Puškinovej ulici.

Medzi ďalšie skvostné stavby Košíc patria Jakabov palác, Arcibiskupský palác (sídlo košického arcibiskupstva) a Historická radnica, kde sídli v súčasnosti mestské informačné centrum a vináreň.

Kultúrne možnosti Košíc sú veľmi pestré. V meste pôsobí niekoľko divadiel, múzeí rôzneho zamerania a galérií. Štátne divadlo, sídliace v krásnej historickej budove neobarokového a secesného charakteru, Divadlo Romathan - prvé rómske profesionálne divadlo na Slovensku, divadlo maďarskej národnostnej menšiny - Divadlo Thália, Bábkové divadlo, muzikálové Divadlo Cassia, Divadlo na Peróne a Štátna filharmónia, založená v roku 1968, ako druhý profesionálny symfonický orchester koncertného typu na Slovensku.

Slovenské technické múzeum je jedno z najstarších na Slovensku a jediné technického zamerania. Od roku 1948 sídli v Košiciach. Vlastní bohaté zbierky z oblastí astronómie, baníctva, elektrotechniky, fyziky, fotografie a kinematografie, geodézie a kartografie, hodinárstva, hutníctva, chémie, kováčstva a strojárstva. Slovenské technické múzeum prezentuje i svetové úspechy Slovákov. Pod jeho správou sa nachádza i niekoľko jedinečných technických pamiatok ako napríklad Hámre v Medzeve (prezentuje dejiny tradičných kovospracujúcich remesiel na Slovensku), múzeum letectva v Košiciach (dokumentuje vývoj letectva a leteckej techniky na Slovensku, sídli v areáli košického letiska), Múzeum kinematografie rodiny Schusterovej v Medzeve (zbierka jedinečných kinematografických prístrojov, ktoré boli zhromaždené niekoľkými generáciami rodiny Schusterovcov) a Kováčska vyhňa v Moldave nad Bodvou (kováčska vyhňa so zachovaným kompletným historickým zariadením).

Jedno z najstarších múzeí na Slovensku, Východoslovenské múzeum v Košiciach, datuje svoje počiatky do roku 1872 a dokumentuje prírodu, históriu a umenie východného Slovenska. V jeho zbierkach sa nachádza niekoľko jedinečných kusov ako napríklad kus rýdzej mede z Rudabányi alebo drevený kostolík z Kožuchoviec umiestnený v areáli múzea. Jedným z najvzácnejších exponátov Východoslovenského múzea je Košický zlatý poklad. Bol objavený v roku 1935 v medenej nádobe pri kopaní základov budovy na Hlavnej ulici č. 68 v Košiciach. Poklad tvorí 2 920 zlatých mincí z 15. až 17. storočia, 3 zlaté medaily a 214 cm dlhá zlatá renesančná reťaz. Je unikátom i v celosvetovom meradle – je jeden z najväčších, zachoval sa nepoškodený a mince pochádzajú až z 81 rôznych mincovní Európy.

Múzeum voskových figurín Košice je prvé slovenské múzeum voskových figurín. Bolo zriadené v roku 2004 a nachádza sa v priestoroch Urbanovej veže. Prezентuje 23 osobností košickej a regionálnej histórie.

Múzeum Vojtecha Löfflera v Košiciach zahŕňa zbierku košického sochára Vojtecha Löfflera, ktorá mapuje jeho život a tvorbu. Jej súčasťou je kolekcia autoportrétov výtvarných umelcov spätých s Košicami. V ďalších priestoroch múzea je prezentovaná moderná tvorba.

Pri rekonštrukciách Hlavnej ulice v Košiciach v rokoch 1996-1998 boli odhalené pozostatky pôvodných múrov mestských hradieb a Dolnej brány, v ktorej priestoroch je zriadené unikátne podzemné múzeum Dolná brána.

Súkromné etnografické múzeum Humno predstavuje regionálne zvyky, tradičný spôsob života, stravovania, odevnú a ľudovú kultúru v abovskej župe. Múzeum pravidelne organizuje podujatie Večer ľudovej kultúry.

Múzeum skla v Košiciach, v priestoroch hotela Zlatý dukát, vystavuje jedinečné diela slovenských a českých sklárov z 18. až 21. storočia.

Myšlianske obecné múzeum v Nižnej Myšli sídli v budove premonštrátskeho kláštora z 13. storočia. Sústreďujú sa v ňom archeologické nálezy z okolia, napríklad rituálny chlieb spred približne 3 400 rokov, ktorý je európskym unikátom, ďalej detské hračky, hrkálky alebo vozíky.

Miklušova väznica je dnes sídlom múzea s expozíciou Košické storočia so stredovekou atmosférou. Každoročne 15. mája počas Noci múzeí väznica oživa skutočným krikom mučených väzňov.

Východoslovenská galéria v Košiciach je prvou regionálnou galériou na Slovensku. Bola zriadená v roku 1951. Dokumentuje vývoj výtvarného umenia východného Slovenska 19. a 20. storočia a prezentuje aj celoslovenské umenie 20. storočia.

Drink s názvom „Košické zlato“ je jeden z netradičných spôsobov prezentácie mesta. Inšpirovalo sa kalifornským Martini, newyorským Manhattanom, Cosmopolitanom či kubánskym Mojitom. Názov vznikol od 11,5 kg pokladu, ktorý sa v roku 1935 našiel pod Košicami. Základom je Metaxa (kritici tohto

Obrázok č. 4 Košické zlato

drinku argumentujú používanie ingrediencie ako typicky gréckeho alkoholu), šťava z limetky a Cranberry džus. Ostatné ingrediencie verejnosti nie sú známe. (www.visitkosice.eu)

1.11. Športové, rekreačné a voľnočasové aktivity Košického regiónu

Bohatosť prírodných daností predurčuje región k aktívnemu tráveniu voľného času. V lete je obľúbená turistika v Slovenskom krase, kúpanie v jazerách, či vo vodných priehradách. V zime sú k dispozícii dobre vybavené lyžiarske strediská. Na Above sa nachádza niekoľko miest na pešiu turistiku, cykloturistiku, aj na lezenie.

Tradičným miestom je Zádielská tiesňava, ktorá svojimi krásnymi skalnými útvarmi ponúka jedinečný zážitok položeného i previsnutého lezenia. Zliezť sa však dajú len niektoré krasové útvary. Z nich najpopulárnejšou je 105 m vysoká Cukrová homoľa. Vhodným na lezenie je aj skalný útvar Jánošíkova bašta v blízkosti koryta rieky Hornád.

Vodná nádrž Ružín je populárnym miestom oddychu. Vedľa tradičných letných športov tu má svoje miesto hlavne rybolov vďaka hojnosti kaprov, ostriežov, zubáčov, pstruhov a sumcov.

Vodná plocha Jazero, rekreačná oblasť Košičanov, je známa možnosťou vyskúšať si vodný lyžiarsky vleč.

Pre návštevníkov je sprístupnená menšia z umelých nádrží nad obcou Bukovec, rekreačne sa využíva na kúpanie, vodné športy, windsurfing a rybolov.

Jazero Izra leží v hustých lesoch Slanských vrchov, jedna z najlepších rybárskych plôch v celom regióne. Je obklopené unikátnou vodnou faunou a flórou, využíva sa na kúpanie, člnkovanie, ale i na turistiku v okolí. Viedie tu cyklotrasa Alžbeta spájajúca jazero Izra s Prešovom cez Dargovský priesmyk.

V okolí obce Čaňa sa nachádzajú 4 štrkoviská, avšak z hygienických dôvodov ani jedno nie je vhodné na kúpanie. Využíva sa na účely rybolovu. Najpopulárnejším z nich je jazero Tajvan, v okolí ktorého sa nachádza chatová oblasť a autokemping. Počas leta sa tu pravidelne konajú diskotéky pod holým nebom a tradične posledný júnový víkend hudobný festival Tajvan Leto.

Na splavovanie sa využíva niekoľko riek. Najvychýrenejšou je Hornád a splavovanie je možné na niekoľkých úsekoch s rozličnou obtiažnosťou. Na území Abova je to úsek od vodnej nádrže Ružín, cez obce Malá a Veľká Lodina, Kysak,

Trebejov, Kostolany nad Hornádom až po Košice – Ťahanovce. Ďalej sa dá pokračovať až po hranice s Maďarskom. Celá časť je splavná celoročne. Ďalšou možnosťou je splav Torysy až po jej ústie do Hornádu.

V Košiciach je pre nadšencov letných športov prístupné kúpalisko Ryba na Aničke (kúpaliská s 3 bazénmi s vyhrievanou vodou, stravovacie služby a 3 plážové ihriská, požičovňa vodných bicyklov a člnov), mestská krytá plaváreň (jediná krytá plaváreň v meste, ponúka pre verejnosť 50 m a 25 m dlhý plavecký bazén), mestská plaváreň (nekrytá plaváreň v mestskom parku, 50 m plavecký bazén, tenisové dvorce, plážové ihrisko na beach volejbal, badminton, mini futbal alebo petang) a kúpalisko Triton (letné kúpalisko v južnej časti mesta v zelenom areáli, má 4 bazény, 100 m dlhý tobogán, štvordráhové šmýkačky a šmýkačky pre deti).

Milovníkom paintballu región ponúka niekoľko paintballových ihrísk. V Košiciach sú to priestory na Červenom brehu, v Bani-Bankov alebo ihrisko na Alpinke. Paintball sa dá hrať aj vo voľnej prírode, v lokalitách Zlatník, Bukovec, Košická Belá, Moldava nad Bodvou či Jahodná.

Rekreačná oblasť Čermel' – Bankov je vyhľadávaným miestom výletov pre Košičanov aj pre turistov. Dnes sem návštevníkov prilákajú príjemné prechádzky v prírode a rôzne aktivity a atrakcie. Jednou z atrakcií oblasti Čermel' - Bankov je počas letnej sezóny historická muzeálna železnica. Stavala sa v rokoch 1955-1956 ako prvá rekreačná železnica v bývalom Československu. I keď sa neskôr vybudovali ďalšie takéto železnice, tá v Košiciach sa jediná zachovala. Trať má dĺžku 3,9 km a tri zastávky. Unikátom je parná lokomotíva prezývaná „Katka“, vyrobená v roku 1884.

15 km od Košíc sa v priestoroch rekreačnej oblasti Alpinka nachádza deväťjamkové golfové ihrisko.

Kúpele Štós, jediné kúpele v Košickom samosprávnom kraji, sa nachádzajú na rozmedzí Slovenského krasu a Spišského Rudohoria. Vďaka nadmorskej výške 650 m n. m., počtu slnečných dní, ale hlavne okolitému zmiešanému lesu, je prostredie kúpeľov ideálne pre liečbu ochorení dýchacích ciest. Na liečebné účely sa využíva i blízka Jasovská jaskyňa tzv. speleoterapiou. Štós sa môže tiež pochváliť prvou klasickou fínskou saunou v bývalom Československu, ktorá dodnes funguje. Atraktivitu kúpeľom dodáva i vitálny vodný svet, dostupný i pre návštevníkov neubytovaných v kúpeľoch, s množstvom vodných a parných kúpeľov, sáun a hydromasážnym bazénom (start.vucke.sk).

V severovýchodnej časti Slovenského krasu leží Šugovská dolina, v minulosti známa výrobou železa v miestnych hámroch, dnes slúžia muzeálnym účelom. Oblasť Šugovskej doliny je vhodná pre turistiku, cykloturistiku a agro a hipoturistiku. Ponúka jedinečné zážitky spojené s návratmi k prírode a k vidieckemu životu. Na Above sa nachádza niekoľko rančov a fariem: Ranč Ortáše, Jazdecký klub Escada a Ranč Šugov (www.slovensky-kras.eu).

Športovo-rekreačné stredisko Kavečany sa nachádza necelých 6 km od centra Košíc a priamym spojením mestskou hromadnou dopravou sa možno dostať k lyžiarskemu stredisku Kavečany. Verejnosti je sprístupnených 5 zjazdoviek, ponuka služieb Ski service, požičovne, lyžiarskej a snowboardovej školy. Pre milovníkov bežeckého lyžovania sú pripravené 4 okruhy bežeckých tratí. V lete sú Kavečany obľúbeným miestom pre turistiku. V blízkosti strediska sa nachádza i 800 m dlhá bobová dráha, prvá svojho druhu na Slovensku.

Stredisko Jahodná vo Volovských vrchoch ponúka 1,4 km umelo zasnežovaných zjazdoviek so 6 lyžiarskymi vlekmí a 17 km tratí bežeckého lyžovania. Je to ideálne miesto pre lyžovačku rodín s deťmi. K dispozícii je aj relax centrum s bazénom, saunou a vírivkami a multifunkčné ihrisko. Stredisko sa nachádza 15 km od Košíc a je dostupné aj mestskou hromadnou dopravou.

Atraktívne lyžiarske stredisko Kojšovská hoľa v Zlatej Idke sa nachádza 25 km od Košíc a ponúka 7 zjazdoviek rôznej náročnosti s dĺžkou takmer 6 km. Vrcholová stanica je vo výške 1 246 m n. m. Len 1 km zjazdoviek je zasnežovaný. Okrem toho je možné využiť večerné lyžovanie alebo 2 km či 5 km dlhé trate vhodné pre bežecké lyžovanie. Pri návšteve v lete je z vrcholu hole možné vidieť Vysoké Tatry a časti Maďarska a Ukrajiny.

ZOO Košice je rozlohou najväčšia zoologická záhrada v strednej Európe. Sústreďuje sa hlavne na euroázijskú faunu, na rozlohe 288 hektárov poskytuje 151 druhom zvierat takmer identické podmienky ako vo voľnej prírode. Pre rodiny s deťmi je pripravená špeciálna časť ZOO, v ktorej je možné sa dostať do tesnej blízkosti domácich zvierat.

Botanická záhrada Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, rozlohou najväčšia botanická záhrada na Slovensku, sa nachádza práve v Košiciach. Botanická záhrada sa stará o 4000 rastlinných druhov, medzi ktorými je aj 6 chránených druhov z východného Slovenska a 8 kritických ohrozených. Vzácnu je zbierka okolo 1 200 kaktusov a sukulentov (start.vucke.sk).

V Lesoparku mesta Košice, na mieste stredovekého hradu, sa nachádza 21 metrov vysoká vyhliadková veža Hradová. Bola postavená v roku 1986 v nadmorskej výške 466 m n. m. a po prekonaní 99 schodov sa návštevníkom naskytne jedinečný výhľad na Košickú kotlinu. Pre rodiny s deťmi je vyhradený náučný chodník, ktorý k nej vedie.

Najlepším miestom na nakupovanie v celom regióne sú Košice. Nachádza sa tam niekoľko obchodných centier: OC Optima, OC Galéria, OC Cassovia a nákupné centrum Aupark v centre mesta. Suveníry a pamätné predmety je možné dostať v Návštevníckom centre mesta Košice alebo v Mestskom informačnom centre. Suveníry tradičných remesiel (kováčstvo, brašnárstvo, hrnčiarstvo ap.) ponúka Ulička remesiel na Hrnčiarskej ulici.

Košice sú mesto plné energie, pohody a kreativity. Za zábavou tu prichádzajú ľudia z celého regiónu. K najnavštevovanejším spoločensko-zábavným podnikom patrí: Jazz Club, Retro Cult Club, The Beer House, Cosmopolitan, Ibiza Club a mnoho ďalších (visitkosice.eu).

1.12. Košice – Európske hlavné mesto kultúry

V septembri 2008 získalo mesto Košice, ako prvé na Slovensku, s projektom Interface 2013 prestížny titul Európske hlavné mesto kultúry. V priebehu rokov 2009 - 2011 projektový tím rozpracoval základné línie projektu. Pripravil štruktúru aj množstvo kultúrnych aktivít. Postupne pracoval na tom, aby sa mesto otvorilo projektu a aby sa projekt otvoril dialógu s mestom. Cieľom bolo vtiahnuť do spolupráce všetky záujmové skupiny, ktoré môžu prispieť k úspechu – transformácii kultúrneho, spoločenského a ekonomického prostredia, charakterizovaného tvorivosťou, novými myšlienkami a projektmi, ale aj väčším a hlbším záujmom verejnosti o kultúru a umenie.

Podporujeme kreativitu je rozhodujúce posolstvo projektu a nová vízia mesta Košice, ktoré doteraz bolo známe svojou bohatou históriou a rozvinutým ťažkým priemyslom. Vďaka projektu Interface 2013 a titulu Európske hlavné mesto kultúry 2013 sa Košice stanú centrom kreativity a novej budúcnosti pre mladých tvorivých ľudí, ktorí chcú ostať žiť a pracovať v meste, ktoré je ich domovom.

Košice, metropola východu, ovplyvnená históriou Rakúsko - Uhorska, postsocialistickou realitou i multikultúrnou komunitou je zároveň metropolou

karpatského regiónu a mestom na schengenskej hranici. Ambíciou projektu Interface 2013 je využiť túto hraničnú pozíciu pre vytvorenie metaforickej brány do východnej Európy. Základnou rovinou projektu je kultúrny a umelecký program, ktorý dokáže vytvoriť platformu pre novú komunikáciu v európskom kultúrnom priestore a prinesie množstvo inovatívnych ideí a projektov. Zabezpečí potrebný európsky rozmer podujatí, perspektívnych spojení a kultúrnych výmen, vzájomne sa obohacujúcich vo vzťahu Košice – Európa. V rámci projektu je potrebné vybudovanie a rekonštrukcia priestorov - multifunkčného kultúrneho centra umenia a kultúry Kasárne/Kultourpark a Kunsthale (hala umenia), amfiteátra, Kultour 2013 – mobilné pódium (zázemie pre Open-air prezentácie), revitalizáciu hradu na vrchu Hradová v Košiciach a mnoho ďalších.

Výsledkom súčasnej výraznej akcelerácie aktivít projektového tímu Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013 je najmä zdynamizovanie spolupráce so všetkými zainteresovanými subjektmi miestnej i regionálnej samosprávy, súkromného sektora a univerzít pri rozvíjaní kreativity a kreatívnych odvetví v Košiciach a regióne. Projekt Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013 začína už dnes naplňať kľúčovú úlohu projektu, ktorou je vytvárať v Košiciach prostredie, vychádzajúce v ústrety talentovaným ľuďom a podporujúce ich tvorivosť a rozvoj nových myšlienok. Mesto Košice tak získava novú víziu i perspektívu a je na najlepšej ceste stať sa mestom kreativity a prosperity (www.kosice2013.sk).

1.13. Podujatia v Košickom regióne

Najvýznamnejším centrom organizovaných podujatí, nielen tradičných, ale predovšetkým nových druhov umenia, sú Košice. Mesto každoročne organizuje množstvo zaujímavých podujatí. Tento rok je pre Košice výnimočný z titulu Európskeho hlavného mesta kultúry (EHMK) 2013. V rámci projektu je na celý rok pripravených množstvo nezvyčajných aj tradičných kultúrno-spoločenských podujatí. Medzi top podujatia Košíc v roku 2013 patrí: Otvárací ceremoniál EHMK 2013, Febio Fest, Noc múzeí a galérií, festival Use the City, Košice Gurmán Fest, Biela noc ap.

Ďalšie podujatia, ktoré sa konajú počas roka v Košiciach sú: výstavy pre verejnosť v botanickej záhrade UPJŠ organizované celoročne, vďaka projektu Kultour a Košice – hlavné mesto kultúry 2013 je organizované podujatie „Po stopách Sándora

Máraia“. Divadlo Thália uvádza jeho originálnu hru s názvom „Sviece dohárajú“. Prvý víkend v mesiaci sa celoročne konajú Potulky mestom Košice, obľúbené medzi návštevníkmi aj Košičanmi.

Pre zvyšok Košického regiónu je viac ako moderné umenie typická bohatá ľudová kultúra, zvyky a tradície. Medzi ťažiskové podujatia nadregionálneho charakteru patria Abovské folklórne slávnosti Euro Folk Rozhanovce, Dargovská ruža a Valalická krojovaná paráda.

2. ANALÝZA VÝKONOV UBYTOVACÍCH A STRAVOVACÍCH ZARIADENÍ V KOŠICKOM REGIÓNE

V tejto časti sa budeme zaoberať štatistickými ukazovateľmi vývoja tržieb, počtu ubytovacích zariadení, návštevníkov a prenocovaní, dĺžke pobytu, či priemernej cene za ubytovanie v Košickom regióne.

Počet návštevníkov Košického regiónu v porovnaní s rokom 2008 poklesol, čo sa prejavilo aj na tržbách za ubytovanie a stravovanie. Znížil sa aj počet ubytovacích zariadení a teda aj disponibilných izieb. Dĺžka pobytu sa stále skracuje, v súčasnosti návštevníci strávia v Košickom kraji v priemere 2,1 noci. Priemerná cena za ubytovanie za posledné roky vzrástla z necelých 20 € na 25 €. Využitie stálych lôžok je veľmi nízke, pričom kleslo na 11,7%.

Tabuľka č. 1: Tržby za tovary a služby na Slovensku

Roky	Ubytovanie	Stravovanie
2008	388,7 mil €	1130,0 mil €
2009	315,1 mil €	857,5 mil €
2010	302,8 mil €	790,0 mil €
2011	305,6 mil €	799,4 mil €
2012	314,1 mil €	820,1 mil €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č. 2: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košický kraj

Roky	Ubytovacie zariadenia	Izby	Lôžka spolu	Návštevníci spolu	Tržby za ubytovanie spolu
2007	357	5 151	13 696	321 774	14 485,20
2008	379	5 642	14 554	356 946	16 804,70
2009	356	5 494	14 352	291 115	13 690,10
2010	351	5 468	14 321	281 205	14 990,30
2011	346	5 471	14 354	289 435	15 559,00

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č. 3: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košický kraj

Roky	<i>Priemerná cena za ubytovanie spolu</i>	<i>využitie stálych lôžok (%)</i>	<i>priemerný počet prenocovaní spolu</i>
2007	19,92	16,5	2,3
2008	20,38	16,6	2,3
2009	20,68	14,7	2,3
2010	24,24	12,3	2,2
2011	25,08	11,7	2,1

Zdroj: Vlastné spracovanie

V okrese Košice I. ako v jedinom okrese Košického regiónu počet ubytovacích zariadení vzrástol na 41, zvýšila sa návštevnosť a tým aj tržby. Priemerná cena ubytovania je vysoko nad priemer a pohybuje sa na úrovni 47,42€. Využitie lôžok je o niečo vyššie ako priemer, avšak aj to je veľmi nízke (23%). V okrese Košice I. návštevníci nezotrvávajú dlho. Počet prenocovaní sa zvýšil, aj keď nie veľmi výrazne, na 2 prenocovania.

Tabuľka č. 4: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice I.

Roky	<i>Ubytovacie zariadenia</i>	<i>Izby</i>	<i>Lôžka spolu</i>	<i>Návštevníci spolu</i>	<i>Tržby za ubytovanie spolu</i>
2007	32	843	1 747	76 361	5 521,61
2008	33	758	1 585	78 432	5 581,03
2009	36	876	1 904	70 859	5 445,10
2010	41	1 126	2 393	89 263	7 604,90
2011	41	1 142	2 331	91 825	8 575,50

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č. 5: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice I.

Roky	<i>Priemerná cena za ubytovanie spolu</i>	<i>využitie stálych lôžok (%)</i>	<i>priemerný počet prenocovaní spolu</i>
2007	40,96	27,4	1,8
2008	38,84	28,4	1,8
2009	42,67	21,4	1,8
2010	44,94	21,2	1,9

2011	47,42	23	2
-------------	-------	----	---

Zdroj: Vlastné spracovanie

V okrese Košice II. návštevnosť a teda aj tržby klesli, počet ubytovacích zariadení sa znížil zo 14 na 12. Cena za ubytovanie sa pohybuje pod priemer cien za ubytovanie v Košickom kraji. Využitie kapacít oproti roku 2007 rapídne kleslo, a to z 31% na 7,6%. Priemerný počet prenocovaní sa v rokoch striedavo pohybuje v intervale 2,2-3,3.

Tabuľka č. 6: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice II.

Roky	<i>Ubytovacie zariadenia</i>	<i>Izby</i>	<i>Lôžka spolu</i>	<i>Návštevníci spolu</i>	<i>Tržby za ubytovanie spolu</i>
2007	14	342	887	19 989	841,5
2008	14	613	1 316	19 232	1 077,8
2009	14	709	1 674	12 880	449,2
2010	12	428	1 218	12 258	445,5
2011	12	439	1 225	13 101	521,5

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č. 7: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice II.

Roky	<i>Priemerná cena za ubytovanie spolu</i>	<i>využitie stálych lôžok (%)</i>	<i>priemerný počet prenocovaní spolu</i>
2007	18,72	31,1	2,2
2008	17,16	14,8	3,3
2009	12,31	14	2,8
2010	12,91	9,1	2,8
2011	16,69	7,6	2,4

Zdroj: Vlastné spracovanie

Štatistické údaje pre okres Košice III. v databáze chýbajú.

V okrese Košice IV. sa počet ubytovacích zariadení v rokoch výrazne nemenil. Zreteľnejšie však klesol počet návštevníkov a tržieb takmer o 40%. Priemerné ceny za ubytovanie sa pohybujú nad priemerom Košického kraja. V tomto okrese sú

ubytovacie zariadenia z hľadiska využitia kapacít najvýznamnejšie, v priebehu rokov sa pohybujú v rozmedzí 26-37 %. V tomto okrese ide o krátkodobý cestovný ruch, návštevníci tu strávia približne 1,7 noci.

Tabuľka č. 8: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice IV.

Roky	<i>Ubytovacie zariadenia</i>	<i>Izby</i>	<i>Lôžka spolu</i>	<i>Návštevníci spolu</i>	<i>Tržby za ubytovanie spolu</i>
2007	11	271	584	40 722	2 047,63
2008	12	282	598	44 094	2 735,94
2009	12	310	665	31 811	1 904,10
2010	10	270	547	33 667	1 840,20
2011	11	282	601	24 600	1 305,90

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č. 9: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice IV.

Roky	<i>Priemerná cena za ubytovanie spolu</i>	<i>využitie stálych lôžok (%)</i>	<i>priemerný počet prenocovaní spolu</i>
2007	31,69	33,9	1,6
2008	35,65	36,7	1,7
2009	33,96	27,7	1,8
2010	31,22	34,5	1,8
2011	30,99	26,4	1,7

Zdroj: Vlastné spracovanie

V okrese Košice a okolie sa počet ubytovacích zariadení viditeľne nemenil, počet návštevníkov a tržby sa z roka na rok menili, v roku 2008 stúpili, v ďalších rokoch klesali a v roku 2011 sa zaznamenal opätovný nárast. Ceny za ubytovanie sú pod priemerom kraja. Využitie kapacít sa pohybuje len na úrovni 16% až 18%. Priemerný počet prenocovaní mierne klesol na 2,2 noci.

Tabuľka č. 10: Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice a okolie

Roky	<i>Ubytovacie zariadenia</i>	<i>Izby</i>	<i>Lôžka spolu</i>	<i>Návštevníci spolu</i>	<i>Tržby za ubytovanie spolu</i>
2007	37	444	1 166	17 965	477,5
2008	40	514	1 278	23 904	910,9
2009	36	449	1 097	21 469	735,0
2010	36	434	1 079	19 170	595,4
2011	36	485	1 188	24 205	714,4

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka č. 11: : Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu – Košice a okolie.

Roky	<i>Priemerná cena za ubytovanie spolu</i>	<i>využitie stálych lôžok (%)</i>	<i>priemerný počet prenocovaní spolu</i>
2007	11,05	16	2,4
2008	13,88	18	2,7
2009	12,22	17,3	2,8
2010	11,68	15,3	2,7
2011	13,15	15,8	2,2

Zdroj: Vlastné spracovanie

Najväčšou kapacitou ubytovacích zariadení disponuje okres Košice I. a Košice a okolie. V počte návštevníkov a výške tržieb za ubytovanie zreteľne vedie okres Košice I. Naopak nízku návštevnosť vykazuje okres Košice II. Drahšie sa návštevník ubytuje v okrese Košice I., o niečo menej zaplatí v okrese Košice IV. Najvyššie využitie ubytovacích kapacít má okres Košice IV. a najdlhšie sa zdržia návštevníci v okrese Košice II. a v okrese Košice a okolie.

3. SÚČASNÁ PREZENTÁCIA MESTA KOŠICE

V tejto časti sa budeme zaoberať prezentáciou mesta Košice na webových stránkach. Zhodnotíme webové stránky z hľadiska obsahu, kvality, aktualizácie a užívateľskej jednoduchosti vyhľadávania informácií a uvedieme si, kto je za jednotlivé stánky zodpovedný.

3.1. Analýza prezentácie mesta Košice na webových stránkach

Na hodnotenie sme nazerali z pohľadu zahraničných návštevníkov, napríklad českých, ktorí plánujú navštíviť mesto Košice. Skôr ako samotné mesto navštívia, chcú si zistiť informácie o meste a jeho atraktivitách, o histórii, čo tu môžu vidieť, čo môžu navštíviť, aké sú zaujímavosti v okolí, ktoré by nemali vynechať, kde sa môžu ubytovať, dobre najesť, zabaviť, ako sa do mesta dostať a podobne.

Ako prvý, najdostupnejší zdroj k zisteniu potrebných informácií využijú internet. Keďže ešte nepoznajú žiadne oficiálne stránky mesta Košice, použijú rôzne internetové vyhľadávače, napríklad Google.cz. Po zadaní sa ako prvá zobrazí Wikipédia, kde sa môžu dozvedieť všeobecné informácie o počte obyvateľov, kto je starosta, koľko má mestských častí, geografické a prírodné pomery, partnerské mestá. Rovnako tu nájdú odkaz na oficiálne stránky mesta Košice. Tieto stránky sú z hľadiska obsahu pre našich návštevníkov zaujímavejšie, preto sa budeme ďalej zaoberať nimi.

Oficiálne stránky mesta Košice (www.kosice.sk) na prvý dojem pôsobia veľmi pekne a prehľadne. Stránka je okrem slovenčiny aj v ďalších jazykových mutáciách a to v angličtine, v nemčine a v maďarčine. Návštevníci stránok sa tu dozvedia všeobecné informácie o meste, ako je charakteristika mesta, aké úrady a inštitúcie tu pôsobia, demografické údaje, kartografické údaje a podobne. Ďalej o histórii mesta, mestských častiach, o kultúre a voľnom čase, rozpočte mesta, pracovných príležitostiach a o doprave. Keď si jednotlivé ponuky/možnosti „rozkliknú“, rozbalia sa ďalšie dôležité informácie. Avšak tieto informácie nie sú pre našich zahraničných návštevníkov až tak dôležité, pokiaľ nepočítame históriu mesta, kultúru a voľný čas. Ale aj z tohto hľadiska mesto Košice na svojich návštevníkov stránok myslelo. Hneď v hornej časti je možnosť vybrať si možnosť nazvanú MESTO, kde sú opäť uvedené informácie, ktoré sme spomínali vyššie, alebo OBČAN, kde sú informácie dôležité pre občanov, ako sú napríklad miestne dane, poplatky za odpad, sociálna oblasť a

d'alšie. Pre nás alebo skôr pre návštevníkov je dôležitá možnosť s názvom NÁVŠTEVNÍK. Po jej „rozkliknutí“ nás stránky navedú na d'alšie webové stránky s názvom „visitKošice.eu“, nimi sa však budeme zaoberať nižšie. Posledná možnosť sa nazýva PODNIKATEL, kde sú dôležité informácie, ako už je zrejmé z názvu, pre podnikateľov, napríklad o projektoch mesta, poplatkoch, daniach, územnom plánovaní. Tento spôsob rozdelenia informácií do štyroch kategórií na prehľadnosti stránok ešte viac pridá a výrazne to urýchli vyhľadávanie. Správcom obsahu a technickým prevádzkovateľom webového sídla je Mesto Košice, (© 2013 Magistrát mesta Košice, Tr. SNP 48/A, 040 11, Košice, +421 55 6419 111).

Košice – Turistický sprievodca, ubytovanie, hotely, rezervácie (www.kosice.info/sk/) je turistický portál vhodný pre návštevníkov Košíc. Dizajnovovo je jednoduchšia, ale prehľadná. Jazykovú mutáciu ponúka len v angličtine. Návštevníci stránky si tu môžu vybrať a rezervovať ubytovanie v štyroch hoteloch. Pokiaľ si chcú urobiť rezerváciu, stránka ich navedie na ďalšiu webovú stránku „Booking.com“. V prípade, že si nebudú chcieť vytvoriť rezerváciu ani v jednom zo štyroch hotelov, ktoré sa im na stránke ponúkajú, môžu kliknúť na ďalšiu ponuku hotelov v Košiciach a v Košickom kraji. Tento odkaz ich opäť dovedie na stránku „Booking.com“. V ponuke služby sa zobrazí len požičovňa áut a zubár, čo je trochu zvláštne. Z ďalších možností je tu mapa mesta s vyznačenými pamiatkami, aktuálne počasie, stručná história, popis pamiatok a zaujímavostí. Z kontaktov je uvedená iba emailová adresa: info@kosice.info. Ďalej je tu možnosť objednať si sprievodcu Košíc v slovenčine, angličtine, ruštine, španielčine a vo francúzštine. Prevádzkovateľ stránok nám nie je známy.

Webová stránka Oblastnej organizácie cestovného ruchu Košice - Turizmus visitKošice.eu je veľmi pekná a pôsobí čistým dojmom. Z ďalších jazykových mutácií je k dispozícii iba v angličtine. Návštevníci stránky sa tu môžu dozvedieť niečo viac o histórii a súčasnosti mesta Košice, aké najkrajšie pamiatky sa v meste nachádzajú, o významných osobnostiach, ktoré sa tu narodili a aké sú partnerské mestá Košíc. Ďalej o možnostiach ubytovania v penziónoch, hoteloch, v ubytovniach a podobne. Jednotlivé ubytovacie zariadenia sú tu pekne popísané, vrátane uvedených kontaktov. Keď si návštevníci nebudú môcť vybrať, môžu kontaktovať Návštevnícke centrum Košíc, ktoré im s výberom pomôže. Na týchto stránkach sa návštevníci tiež dozvedia, kde sa majú najesť a napiť, aké sa tu nachádzajú reštaurácie, vinotéky, čajovne, vinárne a bary, čo by mali určite vidieť a čo zažiť, ktorých akcií by sa mali zúčastniť a

mnoho ďalšieho. V sekcii doprava poradia, ako sa do mesta dostať, ako sa v meste pohybovať a kde zaparkovať. Opäť keď si návštevníci nebudú vedieť rady, môžu kontaktovať Návštevnícke centrum Košice, kde im pomôžu.

Tieto stránky sú naozaj veľmi pekne spracované, a návštevníci tu nájdu oveľa viac informácií, než sme si uviedli vyššie. Tento turistický informačný portál spustila miestna organizácia cestovného ruchu KOŠICE – Turizmus. Návštevnícke centrum Košice sa nachádza v budove historickej radnice.

Kontakt a rezervácie:

Návštevnícke centrum Košice

Hlavná 59,

040 01 Košice

T: +421 (0) 55 625 8888

E: visit@visitkosice.eu

Skype: [visit.kosice](https://www.visitkosice.eu) (www.visitkosice.eu).

Skúsenejší cestovatelia môžu cielene hľadať informácie na národnom turistickom portáli slovakia.travel. Výraz „skúsenejší“ sme uviedli zámerne, pretože keď sme sa spýtali bežnej verejnosti, či poznajú a využívajú portál Slovakia.travel, niektorí (hlavne staršie generácie) ani nevedeli, že niečo také existuje. Po zadaní výrazu „Košice“ do internetového vyhľadávača Google.cz, sa nám vo výsledkoch tento portál ani nezobrazil, takže ak by sme nepoznali českú verziu CzechTourism - Česká centrála cestovného ruchu, a nedozvedeli sme sa o ňom v škole, tak by nás ani nenapadlo nejaké také stránky hľadať. Stránka má čistý dizajn. Obsah je veľmi prehľadný a priebežne aktualizovaný. Návštevníci môžu nájsť základné údaje o krajine, inšpiratívne články o turistických aktivitách, praktické informácie, novinky, kalendár akcií a ponuku pobytových balíkov. Vyhľadávanie je zjednodušené možnosťou filtrovať informácie podľa rôznych kritérií, napríklad podľa regiónu. Nachádza sa tu bohatá databáza fotografií, mapový systém, a stránka je napojená na sociálne siete. Dostupná je v šiestich jazykových verziách a to v slovenčine, angličtine, maďarčine, poľštine, ruštine a nemčine. Stránku prevádzkuje Slovenská agentúra pre cestovní ruch (SACR).

Kontakt:

Slovenská agentúra pre cestovný ruch

Námestie Ľ. Štúra 1, P. O. Box 35

974 05 Banská Bystrica

Tel.: +421/48/413 61 46

Fax: +421/48/413 61 49

E-mail: sacr@sacr.sk (slovakia.travel).

Mimo hore zmieňovaných stránok, sa nám v internetovom vyhľadávači Google.cz po zadaní „Košice“ viac stránok, ktoré by mohli návštevníci Košíc pred svojou cestou využiť, nezobrazilo. Z tých, ktoré sme uviedli, najlepšie hodnotíme visitKošice.eu. Stránka je profesionálne spracovaná a poskytuje návštevníkom stránky množstvo informácií. Napriek tomu sa nám vo výsledkoch internetového prehliadača Google.cz nezobrazila. Na tento web nás doviedli až oficiálne stránky mesta Košice. Stránka „Košice – Turistický sprievodca, ubytovanie, hotely, rezervácie“ sa nám na prvý dojem javila ako zaujímavo spracovaná a pre účely prezentácie cestovného ruchu v meste Košice dostačujúca. Ale po dôkladnom prehl'adaní a porovnaní s portálom visitKošice.eu, sú tieto informácie obmedzené, poskytujú len základné informácie o meste, o možnostiach ubytovania, histórii, pamiatkach a službách.

4. DESTINAČNÝ MANAŽMENT

4.1. Košice – logo a image mesta

Košice sú historicky prvé európske mesto s vlastným erbom, ktoré bolo mestu priradené v roku 1369. V roku 2007 sa konala verejná súťaž na grafické spracovanie loga a sloganu, Košice sa tak nechali inšpirovať mestami, kde je už logo zabehnuté a funguje ako marketingové lákadlo pre turistov, ako napríklad Praha, Mníchov, Bratislava či Paříž. Cieľom zavedenia loga bolo tiež posilniť imidž.

Po vyhlásení súťaže sa prihlásilo 153 autorov, ktorí poslali celkom 267 návrhov na logo a 241 návrhov na slogan mesta.

Autorom víťazného loga sa stal 28-ročný košický živnostník v oblasti grafického dizajnu, za ktoré získal 50-tisícovú odmenu. Toto logo bolo ocenené za jeho eleganciu a ľahkú zapamätateľnosť. Logo predstavuje tvar historického jadra mesta s jeho dvoma architektonickými dominantami – gotickým Dómom sv. Alžbety a Štátnym divadlom.

Obrázok č. 5 Víťazné logo Košíc

Košice – „Mesto, ktoré to vie“ - tento slogan vymyslel 21-ročný študent z Košíc a získal zaň 10 000 Sk. Slogan bol ocenený za jednoduchosť a originalitu. Na otázku sloganu: „Čo mesto vie?“, primátor odpovedal: „Pracovať, baviť sa, tvoriť, žiť, snívať.“ Každý si to môže doplniť sám. Ďalšími, avšak neúspešnými návrhmi boli napríklad: „Košice, mesto mieru“ a „Košice, brána na východ.“

O titul Európskeho hlavného mesta kultúry

Obrázok č. 6 Logo Košice EHMK 2013

(EHMK) Košice bojovali projektom Košice Interface 2013. Je to prestížny titul, ktorý na podnet gréckej ministerky kultúry Meliny Mercouri udeľuje Európska únia mestám členských štátov od roku 1985. Pôvodne sa mestá uchádzali o titul Európskeho mesta kultúry, od roku 2004 se titul premenoval na Európske hlavné mesto kultúry. O nositeľoch titulu rozhoduje Rada EÚ na základe doporučení Európskej komisie. Slovensku bol spolu s Francúzskom pridelený rok 2013. Ministerstvo kultúry SR ako gestor projektu pre Slovensko vyhlásilo začiatkom roku 2007 súťaž, do ktorej sa zapojilo devet miest: Banská Bystrica, Bratislava, Dolný Kubín, Košice, Martin, Nitra, Prešov, Trenčín a Trnava. Komisia posúdila projekty a do druhého kola doporučila štyri kandidátske mestá, konkrétne: Košice, Prešov, Nitru a Martin. Tieto štyri mestá dokončili svoje návrhy a vyplnené prihlášky postúpili komisii. Deväť mesiacov po prvom zasadaní sa výberová komisia zišla opäť, s cieľom pripraviť správu o programoch kandidátov z užšieho výberu a na tomto základe doporučiť mesto, ktoré by malo byť vymenované za hlavné mesto kultúry. O víťazovi slovenského národného kola sa nakoniec rozhodovalo medzi Prešovom a Košicami. 9. septembra 2008, hodnotiaca komisia vyhlásila víťaza - Košice, ktoré zaujali projektom Košice Interface 2013 (www.kosice2013.sk).

I am from Košice je server, ktorý vznikol z dobrovoľnej iniciatívy, kde ľudia vkladajú fotky Košíc a okolia. Stránky slúžia iba pre obrázkovú dokumentáciu pre turistov a iných užívateľov. Odkazy na stránky nájdeme tiež na sociálnych sieťach ako je Facebook či Twitter (www.iamfromkosice.sk).

TERRA Incognita je samostatný program iniciovaný regionálnou samosprávou na podporu kultúry a rozvoja kultúrneho cestovného ruchu vytvorením udržateľnej ponuky destinácií, produktov a služieb. Vznikol ako súbežná iniciatíva Košického samosprávneho kraja k projektu "Európske hlavné mesto kultúry Košice 2013". Hlavná téma je kultúrne dedičstvo rozložené a zachované na 3 tématických cestách - železná, gotická a vínna. Historický potenciál v jednotlivých obciach a mestách Košického kraja tak vytvoril línie jedinečných ciest, po ktorých môže návštevník putovať a poznávať nielen základné historické témy jednotlivých ciest, ale aj zažiť jedinečnú atmosféru kultúrnych, športových a iných akcií, ktoré sa mu na týchto cestách naskytnú v ponuke.

Obrázok č. 7 logo Terra Incognita

Obrázok č. 8 logo Pentapolitana

Pentapolitana bolo združenie piatich najvýznamnejších miest na Východnom Slovensku (Košice, Levoča, Bardejov, Prešov, Sabinov). V popredí tohoto spojenectva stáli prevažne obchodno-ekonomické záujmy členských miest. Prvá spoločná porada týchto miest sa konala 19. apríla roku 1412. Mestá v tomto združení zažili najväčší hospodársky, sociálny a kultúrny rozmach. Vedúce postavenie v tomto združení mali Košice, kde sa najčastejšie konali pravidelné porady zástupcov miest.

Mestá Pentapolitany boli a sú ojedinelé v strednej Európe svojimi edukačnými aktivitami. Mestá Pentapolis boli multietnické. Ich obyvateľstvo bolo vo väčšine nie slovenské. Boli to práve predstavitelia menšín, ktorí najviac preslávili mestá v zahraničí - Márai, Stockel, Bocatius, Majster Pavol. V mestách Pentapolitany vždy vládol duch Ekumény. V každom meste bola veľká židovská komunita. Medzi najvýznamnejších predstaviteľov kultúry patrili evanjelici spolupracujúci s katolíkmami. Projekt Pentapolitana je konceptom spolupráce prirodzeného regiónu a pokračovaním spolupráce miest so spoločnou históriou a súčasným kultúrnym a duchovným potenciálom konanej pod záštitou projektu Košice-Európske hlavné mesto kultúry 2013. Do projektu sú zapojené mestá Košice, Prešov, Levoča, Sabinov a Bardejov.

Je to jedinečný koncept najmä pre organizátorov medzinárodných podujatí, komorných festivalov a jednorázových akcií, rovnako pre kultúrnych operátorov venujúcich sa prepájaniu nových edukačných a umeleckých aktivít a aj pre tradičných organizátorov cyklistických tradičných podujatí, aby mohli oživiť a obohatiť osvedčené koncepty. Projekt Pentapolitana v roku 2011 vytvoril základ novej spolupráce medzi kultúrnymi operátormi a samosprávou. Vytvorili sa aktivity smerujúce do oblasti kultúrneho a voľnočasového turizmu s perspektívou po roku 2013 vytvoriť podmienky pre potenciálnu tvorbu pracovných miest. Realizáciou programov Pentapolitany a užšej regionálnej spolupráce má projekt Pentapolitana predpoklady stať sa dlhodobou udržateľnou. Predmetom projektu Pentapolitana sú 3 tematické programy tvorené niekoľkými podprogramami. Dominantnou témou prvého programu "Návrat k hodnotám" je spracovanie historického kontextu miest Pentapolitany a jeho aplikácie v podmienkach súčasnosti a využitia potenciálu do

budúcnosti. V tomto programe sú stvárané historické udalosti z pohľadu súčasného človeka, doplnené aktivitami s cieľom zaujať a inšpirovať. "Návrat k hodnotám" a v ňom obsiahnuté podprogramy vytvárajú znalostný základ, z ktorého v priamej nadväznosti čerpá program "Vytvorené v ...". Dominantnou témou programu "Vytvorené v ..." a jeho podprogramov je podpora alternatívnej kultúry, podpora miestnych umelcov a klubovej scény v mestách s výstupom na kultúrny a voľnočasový turizmus. Edukačné aktivity v tomto programe budú prebiehať v podobe divadelných, filmových, hudobných, multimediálnych a fotografických workshopov. Kľúčovou súčasťou programu "Vytvorené v ..." je podprogram súťaž mladých talentov v oblastiach spadajúcich pod kultúrny a kreatívny priemysel. V programe je zahrnutá aj komunikácia s občanmi v podobe besied, diskusných fór ako aj podpora autentickej kultúry v jej rôznych prejavoch v dedinskom prostredí. Zmyslom celého programu je inšpirovať mladých ľudí ku kreativite a prezentácii miestnej kultúry.

Výstupom programu "Regionálne kultúrne koridory" bude cezhraničná spolupráca kultúrnych operátorov miest Pentapolitany a ich zahraničných partnerov ako aj prezentácia a propagácia projektu EHMK v zahraničí. Projekt Pentapolitana svojím programovým zameraním má za cieľ zaujať čo najširšiu časť verejnosti, podnietiť jej záujem a participáciu na kultúrnom živote v mestách, rozšíriť kultúrne publikum ako aj zosieťovať kultúrnych operátorov samosprávy a tretieho sektoru (www.pentapolitana.sk).

4.2. Organizácie cestovného ruchu

4.2.1. KOŠICE – Turizmus

Organizácia KOŠICE – Turizmus na princípe partnerstva verejného a súkromného sektora združuje kľúčové subjekty pre rozvoj turizmu v meste. V súčasnosti má 38 členov z radov hotelierov, reštaurácií, atraktivít, dopravy, cestovných agentúr a verejného sektora, ktorý zastrešuje Mesto Košice a nezisková organizácia Košice 2013.

Hlavnými činnosťami oblastnej organizácie sú združovanie subjektov súkromného a verejného sektora aktívne v cestovnom ruchu na území mesta Košice, ako aj okresu Košice-okolie, budovanie dobrého mena Košíc ako turistickej destinácie a pozitívnej mienky o cestovnom ruchu na území pôsobnosti organizácie, koordinácia činností všetkých útvarov v rámci organizačnej štruktúry mesta Košice a mestských

inštitúcií, cestovného ruchu na území destinácie Košice, zabezpečovanie koncepčného rozvoja mesta Košice ako turistickej destinácie a v jej záujmových oblastiach (ubytovacie zariadenia, stravovacie zariadenia, doprava, atrakcie a podujatia, strategické rozvojové projekty mesta ako EHMK 2013, činnosť sprievodcov cestovného ruchu kvalifikovaných podľa platných zákonov SR, cestovné kancelárie a agentúry, a iné), ap. (www.telecom.gov.sk).

OOČR Košice – Turizmus zabezpečuje organizáciu a predaj organizovaných prehliadok so sprievodcom. V ponuke je sedem štandardizovaných prehliadok mesta (klasické, tematické, monotematické a produktové). Návštevníci si môžu zvoliť prehliadku v slovenskom, nemeckom, anglickom, španielskom, francúzskom, maďarskom, poľskom a ruskom jazyku. Medzi klasické prehliadky patrí malý okruh mestom, ktorý prevedie návštevníkov základnými pamiatkami mesta Košice pod názvom „Najkrajšie skvosty Košíc“ a „Prechádzka Starým mestom“ prevedie návštevníkov Veľkým okruhom mesta. Do tematických prehliadok patria „Sakrálna Košice“, „Židovské Košice“ a „Stredoveké Košice“. Nadšenci gotiky a miestnych najvýznamnejších pamiatok, určite nepohrdnú prehliadkou pod názvom „Dóm sv. Alžbety“. Na podporu kultúrneho turizmu bola vytvorená prehliadka, ktorá sa nazýva „Po stopách Sándora Máraiho“. Pre tematické pobyty má organizácia vypracované rôzne tematické itineráre, ktoré sú využiteľné celoročne alebo vo vymedzenom období. V prípade záujmu organizujú aj individuálne koncerty, workshopy a predstavenia.

4.3. Košický samosprávny kraj

Košický samosprávny kraj spolupracuje s mestami, obcami, podnikateľskou sférou, regionálnymi združeniami cestovného ruchu, cestovných kancelárií, so Slovenskou agentúrou pre cestovný ruch a s ďalšími zariadeniami cestovného ruchu pri budovaní infraštruktúry, a vytváraní podmienok pre podporu cestovného ruchu.

Pre oblasť cestovného ruchu má spracované tri rozvojové stratégie:

1. Stratégia rozvoja CR v regióne Národného parku Slovenský kras,
2. Stratégia rozvoja CR v regióne Národného parku Slovenský raj,
3. Stratégia rozvoja CR v regióne Dolný Zemplín.

4.3.1. Regionálna rada pre turizmus

Prispieva k riešeniu problému v turizme v KSK. Podnet pre jej vzniknutie vyplynul zo záverov konferencie KSK – partnerov v cestovnom ruchu, ktorá sa konala v septembri v roku 2008. Je vlastne spoločnou platformou odborníkov na turizmus z verejného a súkromného sektoru na princípe partnerstva. Regionálna rada pre turizmus reprezentuje záujmy verejnej správy, podnikateľských subjektov, občanov a návštevníkov s cieľom dlhodobého udržateľného rozvoja turizmu v Košickom samosprávnom kraji.

4.3.2. Krajská organizácia cestovného ruchu Košický kraj

Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) má za úlohu posilniť postavenie Košického kraja ako turistickej destinácie prostredníctvom spolupráce, destinačného marketingu, monitoringu, skvalitňovania služieb a predaja produktov cestovného ruchu. Členov KOCR tvorí VÚC Košický samosprávny kraj a 3 oblastné organizácie cestovného ruchu: Košice-Turizmus, Spiš a Dolnozemplínska OOCR.

Hlavnou úlohou krajskej organizácie je podpora cestovného ruchu na území svojich členov. Vytvára podmienky a realizuje aktivity zamerané na rozvoj cestovného ruchu a chráni záujmy svojich členov.

4.4. Karpatský euroregión

Medzinárodné regionálne združenie Karpatský euroregión (KER) koordinuje, podporuje a realizuje cezhraničnú spoluprácu, patrí k najväčším v Európe. Združuje prihraničné územia v piatich krajinách strednej a východnej Európy – juhovýchodné Poľsko (Podkarpacie wojewódstwo), východné Slovensko (Košický a Prešovský samosprávny kraj), severovýchodné Maďarsko (župy Borsód-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Heves, Hajdú-Bihar a Jász-Nagykun-Szolnok, ako aj mestá s právami župy: Eger, Debrecén, Miskolc a Nyíregyháza), severné Rumunsko (župy Satu mare, maramures, Harghita, Salaj, Botosani) a západná Ukrajina (Lvovská, Zakarpatská, Ivano-Frankovská a Černivecká oblasť) s takmer 15 miliónmi obyvateľov. Od začiatku sa KER usiluje o koordináciu spoločných cezhraničných aktivít susediacich regiónov v oblasti vedy, ochrany životného prostredia, vzdelávania, hospodárskej spolupráce a kultúry. Ambíciou euroregiónu je

zlepšovanie života jeho obyvateľov a búranie bariér medzi nimi. Vznikol vo februári 1993 v maďarskom meste Debrecín.

Slovenskú časť KER reprezentuje Karpatský euroregión Slovensko – viacsektorové združenie právnických osôb z radov obecných a mestských samospráv, regionálnej samosprávy, regionálnej štátnej správy, združenia obcí, vzdelávacích inštitúcií a súkromného sektora v oblastiach:

- Slovensko (Karpatský región Slovensko): Košický samosprávny kraj a Prešovský samosprávny kraj,
- Poľsko: Podkarpatské vojvodstvo s oblasťami Krosno, Przemyśl, Rzeszów a Tarnów
- Ukrajina: Černovická oblasť, Ivanofrankivská oblasť, Ľvovská oblasť a Zakarpatská oblasť
- Maďarsko: Sabolčsko – satmársko - berežská župa, Hajducko - bihárska župa, Boršodsko-abovsko-zemplínska župa, Hevešská župa, Jasovsko-veľkokumánsko-solnocká župa
- Rumunsko: Satu Mare, Maramureș, Bihor, Sălaj, Botoșani, Suceava, Harghita.

Podrobné informácie o počte členov organizácií, úlohách a kontaktoch na organizácie cestovného ruchu v Košickom regióne sú obsahom tabuľky.

Tabuľka č. 12: Najvýznamnejšie organizácie CR v Košickom regióne a v Košickom samosprávnom kraji

Druh organizácie	Členovia	Úlohy a poslanie	Kontakt
Oblasťná organizácia CR KOŠICE-TURIZMUS	Mesto Košice, Košice 2013, n.o., Hotel Bankov, a.s., Mecom, spol. s r.o. Košice, Maratón s.r.o., Interhouse Košice a.s., Ezex s.r.o., GOLDEN ROYAL Group s.r.o., LE COLONIAL s.r.o., Q 10, s.r.o. (reštaurácia CAMELOT), Q 10, s.r.o. (reštaurácia VILLA REGIA), JKS SLOVAKIA, s.r.o., Dopravný podnik Mesta	– združovanie subjektov súkromného a verejného sektora v CR na území mesta Košice a okresu Košice-okolie, – šírenie dobrého mena Košíc ako turistickej destinácie, – koordinácia činností všetkých útvarov v rámci organizačnej štruktúry mesta Košice a mestských inštitúcií v CR, – zabezpečenie koncepčného rozvoja mesta Košice ako turistickej destinácie, – zabezpečenie spoločnej propagácie mesta Košice a okolia pod jednotnou značkou na domácom trhu a v zahraničí, – presadzovanie spoločných záujmov svojich členov, – prevádzkovanie spoločného informačného portálu turistickej a kongresovej destinácie Košice, ap. – podpora kongresového turizmu v	Adresa: Návštevnícke centrum mesta Košice, Hlavná 59, 040 01 Košice Tel.: 055/6258888 E-mail: visit@visitkosice.eu Výkonný riaditeľ: Ing. Iveta Niňajová

	Košice, a.s., Letisko Košice – Airport Košice, a.s., Východoslovenské múzeum v Košiciach, Zoologická záhrada Košice, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika (Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach), ADS ballooning, s.r.o., Cestovná kancelária Kolumbus, s.r.o., EMER Servis s.r.o., RELAX S.P.Q.R. s.r.o., DAIRA s.r.o., Felix WINES, s.r.o., Východoslovenská galéria, PAMIDA International, s.r.o., Slovenské technické múzeum, Promenáda a.s., NORMA s.r.o. a ďalšie.	meste Košice, ktorý je zastrešený cez KOŠICE Convention Bureau, – prevádzkovanie mestského informačného centra vrátane prevádzky rezervačného systému ako súčasti informačného systému destinačného manažmentu, – organizácia kultúrnych a športových podujatí s cieľom zvýšenia návštevnosti mesta Košice a spolupráca pri organizovaní podujatí pre obyvateľov mesta, – zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v cestovnom ruchu, – oficiálne zastupovanie turistickej destinácie Košice u národných a regionálnych riadiacich orgánov cestovného ruchu a v profesných združeniach (SACR, VÚC, Vláda SR a príslušné ministerstvá a iné), ap.	
REGIONÁLNA RADA PRE TURIZMUS	Košický samosprávny kraj, Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice, Euro Penzión Saláš, Zemplínska Šírava, Združenie Tokajská vinná cesta, Kúpele Štós, a.s., Letisko Košice – Airport Košice, a.s., Národné parky Slovenský kras a Slovenský raj a ďalšie.	– podpora a usmerňovanie efektívnej regionálnej organizácie turizmu v Košickom samosprávnom kraji (KSK), – koordinácia rozvojových zámerov a investícií v turizme a investícií do atrakcií v KSK, – budovanie spoločného marketingu a spoločnej ponuky produktov turizmu na úrovni regiónu, – zabezpečovanie odborných analýz a štúdií, sledovania štatistiky a vyhodnocovania trendov, – koordinovanie spoločného postupu v legislatívnych úpravách v oblasti turizmu, – zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v turizme prostredníctvom koordinácie vzdelávacieho systému, – budovanie pozitívnej mienky o turizme v KSK ap.	Adresa: Úrad Košického samosprávneho kraja Námestie Maratónu mieru 1 042 66 Košice Telefón informátor: 055 7268 111 E-mail: emil.durovcik@vucke.sk

KARPATSKÝ EUROREGIÓN	Právnické osoby z radov obecných a mestských samospráv, regionálnej samosprávy, regionálnej štátnej správy, združenia obcí, vzdelávacích inštitúcií a súkromného sektora v oblastiach: Slovensko (Karpatský región Slovensko), Poľsko, Ukrajina, Maďarsko a Rumunsko	– rozvoj kooperačnej platformy v rámci oblasti cezhraničného regiónu, – iniciovanie a koordinácia prípravy návrhov hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja prihraničných oblastí Košického a Prešovského kraja, – organizovanie a realizácia stretnutí, odborných seminárov, tvorivých dielní za účelom výmeny skúseností, – zastupovanie členov v jednotlivých subjektoch medziregionálnej a nadnárodnej spolupráce, – spolupráca s partnermi reprezentujúcimi ostatné národné časti Karpatského euroregiónu, – zvyšovanie kvality životných podmienok obyvateľov v záujme trvalého rozvoja regiónu, – jednotné vystupovanie regiónu navonok, ako aj celková propagácia, ap.	Adresa: Karpatský euroregión Slovensko Hlavná 68, 040 01 Košice E-mail: info@ker.sk Tel.: + 421 55 62 54 249
Krajská organizácia cestovného ruchu KOŠICKÝ KRAJ	VÚC Košický samosprávny kraj Zemplínska oblastná organizácia cestovného ruchu Oblastná organizácia cestovného ruchu Spiš KOŠICE – Turizmus	– podpora CR na území Košického samosprávneho kraja, – podpora pri tvorbe a realizácii koncepcie rozvoja cestovného ruchu na území KSK, – tvorba a realizácia marketingu a propagácie CR doma a v zahraničí, – presadzovanie spoločných záujmov svojich členov, – spolupráca s orgánmi KSK, – podpora kultúrneho, spoločenského a športového života a zachovanie prírodného a kultúrneho dedičstva, – organizovanie podujatí pre obyvateľov a návštevníkov, – presadzovanie trvalo udržateľného rozvoja CR, – zriaďovanie alebo zakladanie turisticko-informačných kancelárií, vedenie evidencie turisticko-informačných kancelárií za územie Košického samosprávneho kraja a iné.	Adresa: KOČR Košický kraj, Námestie Maratónu mieru 1, 042 66, Košice, Tel: + 421 55 7268141 E-mail: ondrej.bernat@vucke.sk

Prameň: vlastné spracovanie podľa web.vucke.sk

4.5. Združenia obcí a mikroregióny Košického regiónu

Pod mikroregiónom sa chápe geograficky ohraničené územie, ktoré má nejaké spoločné charakteristiky (prírodné, demografické, historické, kultúrne) alebo dobrovoľné združenie obcí za účelom riešenia spoločných problémov a hľadania spoločných ciest rozvoja príslušného územia. Združenia obcí a mikroregióny v Košickom regióne spolupracujú predovšetkým v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ochrany životného prostredia, organizovania kultúrnych

podujatí, výstavbe technickej infraštruktúry a rozvoja aktívneho vidieckeho cestovného ruchu pri existencii danej primárnej ponuky.

Zoznam združení obcí a mikroregiónov Košického regiónu uvádzame v prílohe.

5. SWOT ANALÝZA KOŠICKÉHO REGIÓNU

Tabuľka č. 13: SWOT analýza Košického regiónu

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Poloha a dopravná dostupnosť – výhodná geografická poloha Košíc v strede Európy, – silný dopravný a logistický uzol, prítomnosť medzinárodného letiska, – pravidelné železničné a autobusové spojenia s európskymi metropolami, – pravidelné letecké spojenie s Bratislavou, Prahou a Viedňou.	Poloha a dopravná dostupnosť – nevyhovujúca kvalita ciest a značenia v okrese Košice – okolie, – chýbajúce nízkonákladové letecké spojenie s Európou, – chýbajúce vlakové spojenie medzi Krakovom a Budapešťou.
Prírodné danosti – prírodné podmienky na fakultatívne výlety – jaskyne, speleológia, paragliding – „hviezdicové“ zájazdy, – rieka Hornád a viacero vodných plôch v blízkosti mesta (Bukovec, jazero Čaňa, vodná nádrž Ružín), – blízkosť zdrojov geotermálnych vôd a minerálnych prameňov (Herliansky gejzír, Kúpele Štós), – blízkosť Národného parku Slovenský kras (UNESCO), – množstvo prírodných rezervácií, prírodných pamiatok, pamiatok zapísaných v zozname UNESCO (Jasovská jaskyňa).	Prírodné danosti – nedostatočná starostlivosť o prírodné atraktivity (vodná nádrž Ružín, kúpele Štós, Herliansky gejzír).

Kultúrno-historické danosti – najväčšia mestská pamiatková rezervácia v rámci Slovenska, – história mesta Košice, – najvýznamnejšie pamiatky Košíc situované priamo v historickom centre, – bohatý multikultúrny charakter kultúrneho dedičstva – divadlá, múzeá, galérie, sakrálne pamiatky.	Kultúrno-historické danosti – nedostatočne využitý potenciál rozvoja kultúry v meste (infraštruktúra, koordinácia, osвета a výchova), – podceňovanie starostlivosti o kultúrne pamiatky.
Organizované podujatia – existencia tradičných kultúrnych a športových podujatí, – nové kultúrne podujatia v Košiciach s dôrazom na súčasné umenie, – tradičné folklórne podujatia národného aj medzinárodného charakteru v Košickom regióne (Abovské folklórne slávnosti, Dargovská ruža), – z titulu Košice EHMK 2013 - celoročný program podujatí v roku 2013 - množstvo multižánrových podujatí medzinárodného charakteru s cieľom dosiahnuť 50% nárast návštevníkov mesta ako aj obyvateľov mesta Košice, – Pentapolitana – podprogram EHMK – kultúrna spolupráca 5	Organizované podujatia – stále pretrvávajúca rekonštrukcia priestorov kultúrnych centier Kulturparku a Tabačky - Kulturfabrik v Košiciach, čím sa znížil predpokladaný počet podujatí o polovicu.

východoslovenských miest – množstvo tradičných kultúrnych podujatí v členských mestách pre širokú verejnosť.	
Inštitucionálny rámec – organizácie zamerané na rozvoj CR nielen v meste Košice, ale aj v celom Košickom regióne a kraji (OOCR Košice-Turizmus, KOOR Košický kraj), – prítomnosť organizácie medzinárodného významu (Karpatský euroregión), – prítomnosť VŠ so zameraním na CR.	Inštitucionálny rámec – slabá kooperácia medzi organizáciami, ktoré sa málo orientujú na podporu CR, – viacero organizácií vykonáva tú istú činnosť (napr. zvyšovanie kvality ľudských zdrojov, spoločná propagácia mesta Košice...), – málo, resp. žiadne informácie o činnostiach združení obcí a mikroregiónov Košického regiónu, absencia webových stránok združení obcí a mikroregiónov, – nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v oblasti CR (sprievodcovia, hotelový a reštauračný personál), – slabá jazyková vybavenosť.
Produkty CR v regióne – existencia športových a rekreačných atraktivít pre CR (detská železnica, botanická záhrada, zoologická záhrada) – organizácia TERRA INCOGNITA ponúka 3 tematické cesty - železnú, gotickú a vínnu, ktoré sa viažu na historický potenciál jednotlivých obcí a miest Košického kraja a ponúkajú jedinečnú atmosféru	Produkty CR v regióne – nedostatok produktov incomingových cestovných kancelárií ponúkajúcich Košický región, – nedostatočná sieť zariadení a aktivít pre trávenie voľného času (kúpaliská, oddychové zóny, športové areály), – športové areály (golfové ihriská, paintball, lyžiarske strediská) využiteľné iba v sezóne, – predimenzované ubytovacie zariadenia

kultúrnych, športových a iných akcií, ktoré sa na týchto cestách naskytnú – OOCR Košice - Turizmus organizačne zabezpečuje prehliadky mesta (v slovenskom, nemeckom, anglickom, španielskom, francúzskom, maďarskom, poľskom a ruskom jazyku), koncerty, workshopy, predstavenia a ponuku balíkov služieb	vyššej triedy, nízka obsadenosť ubytovacích kapacít (cca 20%), – vysoké ceny ubytovania hlavne v okrese Košice I., – chýbajúce nízkonákladové ubytovanie európskeho štandardu a hostely.
Marketing CR – mesto Košice je pre rok 2013 Európskym hlavným mestom kultúry (EHMK 2013) - vytvorenie imidžu mesta Košice a zviditeľnenie regiónu, – prehľadné webové stránky mesta Košice (www.kosice.sk), OOCR Košice – Turizmus (visitkosice.eu) a Košice EHKM 2013 (www.kosice2013.sk) aj s programom podujatí na celý rok 2013, – súčasťou portálu visitkosice.eu je rezervačný systém, – na internetovom portáli Slovenskej agentúry pre CR (www.sacr.sk) viditeľný odkaz na Košice EHKM 2013, kde informuje o aktualitách, a podujatiach v meste,	Marketing CR – slabý imidž mesta v zahraničí, nepostačujúca kvalita propagačných materiálov, – prezentácia regiónu – nejednotné logo regiónu

– zlepšovanie spolupráce s touroperátormi v zahraničí, – odporúčanie zahraničných médií CNN, BudgetTravel.com a Lonely Planet navštíviť destináciu Košice, – zatriaktívnenie mesta ako celku (aj sídliská).	
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
Budovanie dopravnej infraštruktúry – dobudovanie diaľničného prepojenia a rýchlostnej cesty Košice – Milhost' (hraničný priechod s Maďarskom), – aktivita nízko nákladových leteckých spoločností. – rokovaní OOCR Košice-Turimus s Letiskom Košice o spustení pravidelného leteckého spojenia Košice – Londýn (jún 2013).	Budovanie dopravnej infraštruktúry – nedokončená výstavba diaľnic na trase západ – východ, – pretrvávajúca rekonštrukcia železničnej stanice v Košiciach.
Legislatíva – schválenie zákona č. 91/2010 Z.z. o podpore CR, – organizáciám cestovného ruchu, ktoré sú registrované ministerstvom sa poskytujú dotácie na realizovanie aktivít spojených s podporou CR.	Legislatíva – medzery v zákone č. 91/2010 Z.z. o podpore CR, – neefektívne vynakladanie verejných finančných zdrojov organizáciami CR.
Medziregionálna spolupráca – medzinárodná spolupráca východného Slovenska (Košický	Medziregionálna spolupráca – rastúca konkurencia na trhu CR v susedných regiónoch,

a Prešovský kraj) a prihraničných oblastí Poľska, Ukrajiny, Maďarska a Rumunska v rámci organizácie Karpatský euroregión, – spoločná prezentácia euroregiónu na celosvetovom trhu.	– slabá spolupráca regiónov pri rozvoji CR.
Trendy v rozvoji CR – rozvoj kongresovej a biznis turistiky – sledovanie trendov v cestovaní a prispôsobovanie produktu – turisti z Ázie a stredného východu – marketing orientovaný na zámorie – využívanie nových technológií a webu – QR – kódy, sociálna sieť, internetové médiá – vybudovanie zábavných a wellness zariadení	Trendy v rozvoji CR – neprispôsobenie sa trendom v CR, podceňovanie implikácie nových technológií, a tým strata konkurencieschopnosti, – rastúca rómska populácia a odsúvanie riešenia špecifických problémov neprispôsobivej časti obyvateľstva - rozširovanie nelegálnych osád v meste Košice aj v okolí.
Makroekonomické trendy – zvyšovanie podielu cestovného ruchu regiónu na HDP Slovenska.	Makroekonomické trendy – relatívne vysoká nezamestnanosť, – odchod kvalifikovaných mladých ľudí za prácou do zahraničia, – rast cien.

Prameň: vlastné spracovanie

ZÁVER

Košický región má veľký potenciál pre rozvoj cestovného ruchu. Predpokladom je existencia prírodných aj kultúrno-historických atraktivít, množstvo organizovaných podujatí, medzi nimi niekoľko s národným až medzinárodným významom, a tiež poloha tohto regiónu na spojnici medzinárodných dopravných koridorov (vzdušného, diaľničného), vďaka čomu je ľahko dostupný. Ponúka veľa rôznorodých možností využitia voľného času. Jeho konkurencieschopnosť je však narúšaná zlým stavom niektorých atraktivít (kúpele Štós, vodná nádrž Ružín, Herlianský gejzír). Napriek výraznej marketingovej kampani mesta Košice z titulu Európskeho hlavného mesta kultúry 2013, propagácia Košického regiónu ako celku je nedostatočná. Prejavuje sa predovšetkým v nejednotnej prezentácii regiónu, v nevyhovujúcej kvalite ciest a značenia v okrese Košice – okolie. Problémom Košického regiónu je tiež predimenzovanosť a aj nízke využitie ubytovacích kapacít. Hlavný záujem organizácií pôsobiacich v regióne by mal smerovať okrem podpory propagácie aj k tvorbe balíkov služieb, ktoré by podnietili a predĺžili pobyt návštevníkov. Prínosom by bola aj spolupráca so zahraničnými cestovnými kancelárkami, s nízko-nákladovými leteckými spoločnosťami a pri tvorbe produktu aj spolupráca s inými regiónmi cestovného ruchu.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] Analýza subjektov regionálneho rozvoja v Košickom samosprávnom kraji. 2007. [online]. [cit. 5.3.2013]. Dostupné na internete: http://www.vucke.sk/APIR/sk/Pre_Miestnu_Samospravu/Ine/Documents/Mikroregiony_analyza_subjektov.pdf
- [2] Ciele programu Terra Incognita. 2011. [online]. [cit. 3.3.2013]. Dostupné na internete: http://www.terraincognita.sk/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=45&Itemid=81
- [3] Čo vidieť a zažiť [online]. [cit. 5.3.2013]. Dostupné na internete: <http://visitkosice.eu/sk/co-vidiet-a-zazit>
- [4] Charakteristiky okresov [online]. [cit. 30.3.2013]. Dostupné na internete: <http://www.regiony21.sk/vystupy/publikacia/KR21kap5.pdf>
- [5] I am from Košice [online]. [cit. 5.2.2013]. Dostupné na internete: <http://iamfromkosice.sk/en>
- [6] Interfejs [online]. [cit. 27.1.2013]. Dostupné na internete: <http://www.kosice2013.sk/sk/clanok/interfejs>
- [7] Košice 2013: O nás [online]. [cit. 15.2.2013]. Dostupné na internete: <http://www.kosice2013.sk/sk/o-nas/>
- [8] Košice - Turizmus: O organizácii [online]. [cit. 30.1.2013]. Dostupné na internete: <http://b2b.visitkosice.eu/sk/kosice---turizmus/o-organizacii>
- [9] Košické zlato [online]. [cit. 30.1.2013]. Dostupné na internete: <http://www.visitkosice.eu/sk/co-vidiet-a-zazit/kosicke-zlato>
- [10] Kultúrne centrum Abova [online]. [cit. 20.2.2013]. Dostupné na internete: www.kulturaabova.sk
- [11] Návštevnícke centrum Košice [online]. [cit. 30.1.2013]. Dostupné na internete: <http://visitkosice.eu/sk/kontakt/navstevnicke-centrum-kosice>
- [12] Oficiálne stránky mesta Košice [online]. [cit. 15.2.2013]. Dostupné na internete: www.kosice.sk
- [13] Pentapolitana: Projekty Pentapolitana 2013 [online]. [cit. 5.2.2013]. Dostupné na internete: <http://pentapolitana.sk/projekty-pentapolitana-2013/>
- [14] Podujatia [online]. [cit. 15.2.2013]. Dostupné na internete: <http://www.visitkosice.eu/sk/podujatia>

- [15] Program 18. ročníka Košických folklórnych dní. 2012. [online]. [cit. 25.2.2013]. Dostupné na internete: <http://www.kosice2013.sk/sk/program/>
- [16] Región Košice: Okresy Košického kraja [online]. [cit. 15.3.2013]. Dostupné na internete: <http://www.kosice-region.sk/kosicky-kraj/okresy/>
- [17] Slovakia travel: Košice 2013 [online]. [cit. 15.2.2013]. Dostupné na internete: <http://slovakia.travel/intropage.aspx?l=1>
- [18] Slovensko – Ukrajina: Sprievodca regiónmi a podnikateľským prostredím. 2006. [online]. [cit. 13.3.2013]. Dostupné na internete: <http://www.eplato.eu/public/media/0044/publikacia-sk.pdf>
- [19] Stromový zoznam obcí v SR: Okres Košice – okolie [online]. [cit. 25.3.2013]. Dostupné na internete: <http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=104&parent=806>
- [20] ŠOMŠÁKOVÁ, K., ŠOLTÉS, M., ČORBA, T. Stratégia Slanec [online]. [cit. 15.3.2013]. Dostupné na internete: http://www.slanskymikroregion.ocu.sk/dokumenty/Slanec_strategia_11.pdf
- [21] Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody SR. 2007. [online]. [cit. 15.3.2013]. Dostupné na internete: <http://uzemia.enviroportal.sk/>
- [22] Šugovská dolina [online]. [cit. 2.3.2013]. Dostupné na internete: <http://www.slovensky-kras.eu/svk/priroda/doliny/sugovska.php>
- [23] TARÁŠEK, J. 2012. Kompetencie KSK v oblasti cestovného ruchu [online]. [cit. 27.1.2013]. Dostupné na internete: <http://web.vucke.sk/sk/samosprava/cinnosti/cestovny-ruch/kompetencie-ksk-oblasti-cestovneho-ruchu.html>
- [24] TARÁŠEK, J. 2013. Organizácie [online]. [cit. 27.1.2013]. Dostupné na internete: <http://web.vucke.sk/sk/organizacie.html>
- [25] TARÁŠEK, J. 2012. Regionálna rada pre turizmus [online]. [cit. 27.1.2013]. Dostupné na internete: <http://web.vucke.sk/sk/samosprava/cinnosti/cestovny-ruch/regionalna-rada-turizmus.html>
- [26] Turistický sprievodca [online]. [cit. 15.2.2013]. Dostupné na internete: www.kosice.info/sk/
- [27] Turistický sprievodca po Košickom kraji. 2011. [online]. [cit. 10.3.2013]. Dostupné na internete: http://start.vucke.sk/CR/Tourist_Guide_03-2012.pdf

- [28] Výpis z registra: Register organizácií cestovného ruchu. Košice Turizmus [online]. [cit. 30.1.2013]. Dostupné na internete: <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=117872>
- [29] Výpis z registra: Register organizácií cestovného ruchu. Krajská organizácia cestovného ruchu Košický kraj [online]. [cit. 30.1.2013]. Dostupné na internete: <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=117861>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1 Zoznam chránených oblastí v Košickom regióne.....	55
Príloha č. 2 Top podujatia v Košiciach v roku 2013.....	56
Príloha č. 3 Podujatia na Above v roku 2013	60
Príloha č. 4 Vývoj tržieb za ubytovanie v rámci Slovenska	61
Príloha č. 5 Vývoj tržieb za stravovacie služby v rámci Slovenska	61
Príloha č. 6 Počet ubytovacích zariadení v rokoch v Košickom regióne.....	62
Príloha č. 7 Vývoj počtu návštevníkov v Košickom regióne.....	62
Príloha č. 8 Vývoj tržieb za ubytovanie v Košickom regióne	62
Príloha č. 9 Využitie stálych lôžok v Košickom regióne	63
Príloha č. 10 Priemerná cena za ubytovanie v rokoch v Košickom regióne.....	63
Príloha č. 11 Porovnanie počtu ubytovacích zariadení v jednotlivých okresoch Košického regiónu	64
Príloha č. 12 Porovnanie počtu návštevníkov v jednotlivých okresoch Košického regiónu	64
Príloha č. 13 Porovnanie tržieb za ubytovanie v jednotlivých okresoch Košického regiónu	65
Príloha č. 14 Porovnanie priemernej ceny za ubytovanie v jednotlivých okresoch Košického regiónu	65
Príloha č. 15 Porovnanie využitia stálych lôžok v jednotlivých okresoch Košického regiónu	66
Príloha č. 16 Porovnanie priemerného počtu prenocovaní v jednotlivých okresoch Košického regiónu	66
Príloha č. 17 Oblastné organizácie CR v KSK	67
Príloha č. 18 Združenia obcí a mikroregióny Košického regiónu	67

Príloha č. 1 Zoznam chránených oblastí v Košickom regióne

Národná prírodná rezervácia/prírodná pamiatka	Charakteristika NPR/NPP
NPR Jasovské dubiny	Je najstaršou prírodnou rezerváciou na území Slovenského krasu. Bola vyhlásená v roku 1950 na ochranu zachovalých prírodných spoločenstiev miestami prestúpených teplomilnými biotopmi. Hniezdia tu vzácne druhy vtákov.
NPR Palanta	Nachádza sa na sever od obce Drienovec - Drienovecké kúpele, v južnej časti Jasovskej planiny v NP Slovenský kras. Táto rezervácia reprezentuje lesostepné spoločenstvo s dubom plstnatým, jaseňom mannovým, javorom tatárskym a ďalšími drevinami.
NPR Kloptaň	Predstavuje vrcholové lesné spoločenstvá v Slovenskom Rudohorí s výskytom vzácných a chránených druhov rastlín, pozoruhodný je kosatec sibírsky.
NPR Sivec	NPR bola vyhlásená na ochranu biotopov nápadných vápencových skál Čiernej hory nad dolinou Hornádu so strmými svahmi, porastenými zmiešaným lesom (bučinami a vápencovými borinami) a pestrými rastlinnými spoločenstvami. Sú tam tiež hniezda chráneného vtáctva.
NPR Vozárska	Predstavuje významné spoločenstvá bukových lesov na severných vápencových svahoch údolia Hornádu v Slovenskom Rudohorí.
NPR Turniansky hradný vrch	Predstavuje skrasovatenú lokalitu vzácného endemického rastlinného druhu - rumenice turnianskej a vzácny krajinársko-estetický, osvetovo-výchovný a turistický objekt.
NPR Bujanovská dolina	Predstavuje bukovo-dubové lesné spoločenstvá na juhozápadných svahoch údolia Hornádu v Slovenskom Rudohorí. Objekt je určený na využitie pre lesnícky vedecký výskum.
NPR Bokšov	NPR je vyhlásená na ochranu zachovalých vzácných lesných (bučín) a skalných biocenóz na vápencoch Čiernej hory.
PR Vysoký vrch	Pralesné spoločenstvá na Vysokom vrchu (850 m) a Bielej skale (806 m) na konci Čermeľského údolia v blízkosti Košíc.
PR Rankovské skaly	Sú dominantou obce Rankovce. Skalný komplex v Slanských vrchoch je typický ohrozenými druhmi

	rastlín. Sú medzi nimi aj teplomilné druhy a javorovo-lipové lesné spoločenstvá.
PR Slanský hradný vrch	Andezitový skalnatý vrch s hradnou ruinou na výbežkoch Slanských vrchov s dubovo-bukovým porastom.
NPP Kunia priepasť	Je situovaná na južnom okraji Jasovskej planiny. Je súčasťou systému Skalitého potoka. V oblasti sa vytvára niekoľko vodopádov a kaskád.
NPP Skalitý potok	Fluviokrasová jaskyňa s aktívnym vodným tokom a vyvieračkou v Slovenskom krase - Jasovskej planine. Je spojená s Kuniou priepasťou.
PP Trstinové jazero	Územie so vzácnymi chránenými a kriticky ohrozenými druhmi živočíchov, najmä obojživelníkov. Lokalita má zoogeografický význam.
NPR Zemné hradisko	Nachádza sa na juhu planiny Horný vrch, medzi obcami Zádiel a Hrhov v NP Slovenský kras. Je charakteristická zachovalou lesostepnou vegetáciou so zvyškom prirodzeného dubového lesa a krovín.
NPR Havrania skala	Situovaná nad zárezom Zádielskej doliny na Borčianskej planine. Predstavuje výrazný skalný fenomén s množstvom geologických foriem a so špecifickými mikroklimatickými pomermi, ktoré podmienili výskyt špecifickej flóry a fauny. Na území tejto rezervácie sa nachádzajú aj jaskyne Snežná diera a Ľadová jaskyňa.
CHA Nižnočajská pieskovňa	zriadená na ochranu lokality s hromadným výskytom tam hniezdiacich včelárikov zlatých. Územie má vedecko-výskumnú a kultúrno-výchovnú hodnotu

Prameň: vlastné spracovanie

Príloha č. 2 Top podujatia v Košiciach v roku 2013

Dátum	Názov podujatia	Druh a obsah podujatia	Miesto konania
-------	-----------------	------------------------	----------------

19.- 20.1.	Otvárací ceremoniál EHMK 2013	Veľkolepé zahájenie roku 2013 s takmer 200 podujatiami rôzneho typu.	Košice
15.1. – 15.2.	Zimný festival jedla	Ochutnávky v TOP reštauráciách z gastronomického sprievodcu Gurmán na Slovensku (Camelot steak house, Villa Regia, Restaurant Privilege). Kvalitná gastronómia je dostupná za zvýhodnené festivalové ceny	Košice
31.1.	Vína verné prírode	Degustácia vín vinárstva Strekov 1075. Vína vznikajú bez používania chemických prípravkov	Reštauráci a Privilege Košice
6.3. – 15.4.	Febio Fest	Medzinárodná prehliadka filmu, televízie a vide a pri príležitosti 20. výročia festivalu. Súčasťou prehliadky bude výber dokumentárnych filmov od začiatku dejín slovenskej kinematografie až po súčasnosť.	Košice
22.3.	Perly Gotickej cesty	koncerty v Dóme sv. Alžbety	Dóm sv. Alžbety Košice
24.- 30.3.	Jakubiskove dni	premietanie kompletnej filmografie Juraja Jakubiska.	
11.4. - 2.5	Košická hudobná jar	najstarší medzinárodný hudobný festival v meste organizovaný Štátnou filharmóniou Košice	Štátna filharmóni a Košice
11.4.- 9.5.	Dni francúzskej kultúry	Multižánrový festival organizovaný Francúzskou alianciou Košice, ktorý už tradične predstavuje francúzsku kultúru v Košiciach z rôznych pohľadov, a to prostredníctvom koncertov, výstav, divadiel ako aj kulinárskych zážitkov.	Košice
30.4.- 8.5.	Oslavy dňa mesta Košice	koncerty, oslavy, program pre deti a historické vystúpenia	Košice
18.5.	Noc múzeí a galérií	prehliadka netradičnými výstavami, interaktívnymi expozíciami a živými vystúpeniami	Múzeá Košice
22.- 26.5.	Use the City	Multižánrové podujatie pouličného umenia, prezentuje tvorbu domácich a zahraničných umelcov. Vyzýva návštevníkov a obyvateľov Košíc aby si užilimesto, vyšli do ulíc a aktívne sa zapojili do verejného života a začali v reálnom priestore komunikovať s kultúrou a umením.	Košice
24.5.	Supertrieda Košice	Dlhodobá existujúca celoslovenská umelecká súťaž tried základných a stredných škôl z celého Slovenska.	Košice
25.–	Step by Step	Dlhodobý projekt dvoch nezávislých	Košice

26.5.		divadelných skupín: slovenského divadla Na Peróne z Košíc a francúzskeho Là Hors De z Lyonu. Projekt je produkciou vo verejnom priestore, komunikatívnou v európskom kontexte vďaka výberu tém ako sú exil, cenzúra, sloboda a vďaka medzinárodnej pestrosti hereckého a tvorivého tímu.	
26.–30.6.	Cassovia folkfest	Prezentuje tradičnú ľudovú kultúru, avšak prináša aj iné žánre: country, írsky a orientálne tance, historický šerm a dokonca aj hip-hop. Sprievodnými podujatiami festivalu sú Jarmok remesiel, Nočný foliový sprievod – jedinečný v strednej Európe a Tanečný dom	Dom ľudového umenia, Košice
Jún	Festival konvergenzie	Jedinečný medzinárodný festival komornej hudby v Košiciach	Košice
Jún	Zlatý žobrák	Je prvým a najstarším medzinárodným festivalom lokálnych televízií v Európe (založený v roku 1995). Zameriava sa na témy podporujúce lokálnu demokraciu. Zlatý žobrák je prvý a najstarší medzinárodný festival lokálnych televízií, ktorý sa koná každoročne začiatkom júna v Košiciach.	Košice
13.–20.6.	Imaginácie	Multižánrové podujatie, ktoré sa odohráva pod holým nebom.	Košice
5.–9.6.	Balónová fiesta	Medzinárodné stretnutie milovníkov lietania na balónoch v Košiciach	Košice
21.–23.6.	Košice Gurmán Fest	Jedinečný kulinársky festival, počas ktorého sa predstavujú najlepšie reštaurácie Košíc	Košice, areál Katovej bašty - Rodošto
22.–23.6.	Krajina Haliganda	Deťom a rodinám venovaný festival, ktorý vytvorí kreatívny svet vzrušujúcich objavov, hier, stretnutí a príbehov.	Košice
13.7.	Letné shakespearovské slávnosti	Dolná brána oživa koncom júla ako pódium pre divadelné hry Williama Shakespeara. Po Pražskom a Bratislavskom hrade je komplex Dolnej brány ideálnym historickým miestom pre výnimočné predstavenia.	Dolná brána, Košice
Júl – august	Kultúrne leto v Košiciach	Piatkové koncerty, nedeľné podujatia v Mestskom parku, posedenia pri spievajúcej fontáne, divadelné a tanečné vystúpenia, ktoré oživia Vaše letné popoludnia.	Košice
August	Medzinárodný plenér pre výtvarníkov „Na gotickej ceste“	Plenér pre neprofesionálnych výtvarníkov s medzinárodnou účasťou.	Košice

2.8.	Andy Warhol v uliciach Košíc	Podujatie spojené s oslavou narodenín Andyho Warhola. Pre návštevníkov sú pripravené pop-art party, galéria Andyho Warhola, Andyho menu a Andyho drinky.	Košice
12.-25.8.	Street Art Communication	Jediný festival v strednej Európe. Jeho účelom je komunikovať a osloviť ľudí umením priamo na ulici, vo verejnom priestore.	Košice
23.-25.8.	BaZZart	Festival originálnych značiek, širokej verejnosti predstavuje prestížne značky v duchu inovácií, originality, kvality a pretrvávajúcich hodnôt.	Košice
28.-31.8.	Leto v parku	letný festival, ponúka bohatý a kvalitný kultúrny program v oblasti hudby, divadla, filmu, vizuálneho umenia. Ponúka aj niekoľko sprievodných podujatí, umeleckých workshopov, ale aj podujatí pre rodiny s deťmi.	Kasárne/Kulturpark, Košice
Septem ber	Európsky festival kultúry národov a národností	Predstavuje jednotlivé národnosti žijúce v Košiciach, a to v celej šírke ich kultúry od umenia po gastronómiu. Záverečným galakonzertom je „Európska noc národov“.	Košice
Septem ber	Retro Air Show – Aerovíkend Košice	Víkend s ukázkami letov, detskými atrakciami a prehliadkou historických lietadiel.	Letisko Košice
4.– 8.9.	Festival divadiel strednej Európy	Zastrešuje predstavenia divadelných súborov zo Slovenska, Česka, Poľska a Maďarska, ktoré sa konajú v klasických divadelných priestoroch, na veľkom pódii na Hlavnej ulici, v stane, v dielnach či v skúšobni.	Košice
12.-14.9.	Košické slávnosti vína	Nadväzujú na dávne tradície hodovania, pestovania viniča a výroby vína v regióne.	Dolná brána, nádvorie pred Vinotékou Cabinet, Košice
Septem ber – október	Trienále súčasného obrazu	Patrí ku kľúčovým podujatiam programu Košice Európske hlavné mesto kultúry 2013. Predstaví sa široké spektrum žánrov od súčasnej maľby, cez fotografiu až po aktuálne podoby video artu a digitálneho umenia.	Košice
septem ber – decem ber	Višegrádske Dni	Z hľadiska obsahu aj rozsahu sú najvýznamnejším multižánrovým projektom v regióne, reprezentujú divadelné, hudobné a výtvarné umenie krajín Višegrádskej štvorky.	Košice
5.10.	Biela noc	Festival svetiel, hudobné a svetelné predstavenia súčasného umenia sa konajú v noci, v čase od 19.00 až 02.00.	Košice

6.10.	Medzinárodný Maratón mieru	synonymom najväčšej oslavy športu v Košiciach s atraktívnym mestským okruhom dlhým 42 km. Pre návštevníkov sú pripravené sprievodné podujatia ako je polmaratón v dĺžke 21 km, minimaratón v dĺžke 4,2 km a bohatý kultúrny program.	Košice
24.-27.10.	Dni nového tanca	Prvá medzinárodná prehliadka aktuálneho diania a nových trendov v oblasti súčasného tanca. Prioritou je predstaviť originálnu tvorbu mladých umelcov a choreografov.	Košice
6.-16.11.	Svetové dni novej hudby	Festival je najvýznamnejšou celosvetovou prehliadkou modernej vážnej hudby, na Slovensku sa festival bude konať po prvýkrát.	Košice
október – november	Medzinárodný jazzový festival a Festival Jazz for Sale	Festivaly ponúkajú kvalitný výber jazzovej hudby z celého sveta v tradičných, netradičných aj klubových priestoroch.	Košice
November	Ars Nova Cassoviae - Festival súčasného umenia	Festival súčasného umenia, reprezentuje súčasnú tvorbu v rámci vážnej hudby (komorné a symfonické koncerty, výstavy a muzikologické konferencie pre odborníkov).	Košice
10.-24.11.	Festival sakrálného umenia	Ojedinelé podujatie v rámci Slovenska, prezentuje domáce aj európske sakrálné umenie v oblasti hudby, spevu, výtvarného umenia i slova.	Košice
5.-23.12.	Košické Vianoce	Tradičné Vianočné trhy, mesto ožije vianočnou atmosférou a programom, ktorý pripravuje takmer celé mesto.	Košice-centrum
13.12.	Záverečný ceremoniál	Bude spojený s rôznymi podujatiami, ktoré uzavrujú rok nesúci sa v znamení kultúry a umenia.	Košice

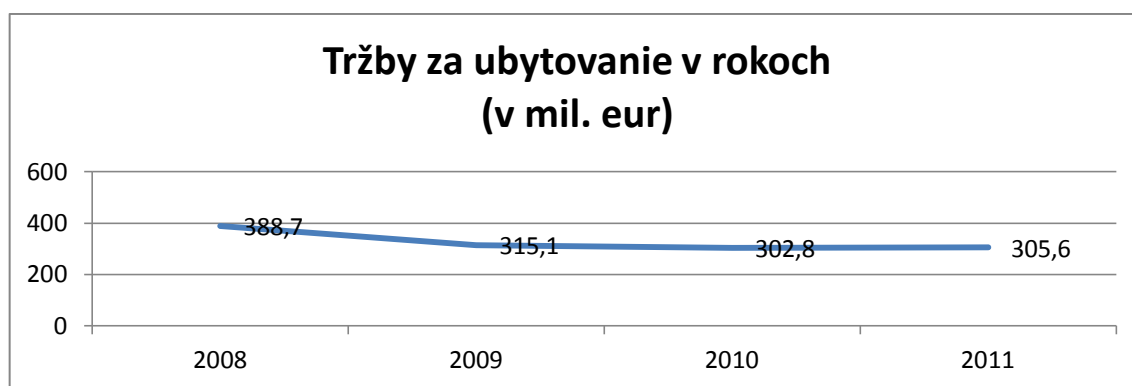
Prameň: vlastné spracovanie podľa www.visitkosice.eu a www.kosice2013.

Príloha č. 3 Podujatia na Above v roku 2013

Dátum	Názov podujatia	Druh podujatia	Miesto konania
9.2.	Valalská zabíjačka	5. ročník tradičného gurmánskeho podujatia, ktorý je spojený s kultúrnym programom a ochutnávkou.	Vyšný Čaj
25.3.	Divadelný Ďurkov	Regionálna divadelná súťaž	Ďurkov
28.4.	Dargovská ruža	Regionálna spevácka súťaž v speve ľudových piesní	Svinica
27.-31.5.	Rezbársky plenér	3. ročník rezbárskeho plenéra	Rozhanovce
23.6.	Abovské	Medzinárodné folklórne slávnosti,	Rozhanovce

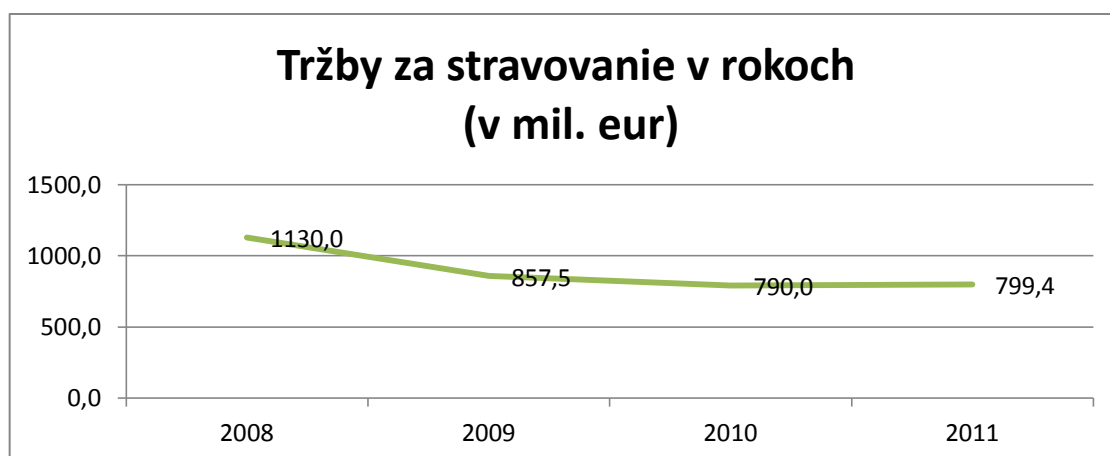
	folklórne slávnosti	výstavy, prezentácia remesiel	
18.- 22.9.	Staré umenie a história Abova	Hudobno-slovné podujatie v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva	Ranogotický kostolík Svinica
13.10.	Valalická krojovaná paráda	Podujatie pre milovníkov tradičnej ľudovej kultúry, vzdáva hold kroju, nárečiu, spôsobu života v minulosti, tradíciám a zvykom	Valaliky

Prameň: www.kulturaabova.sk

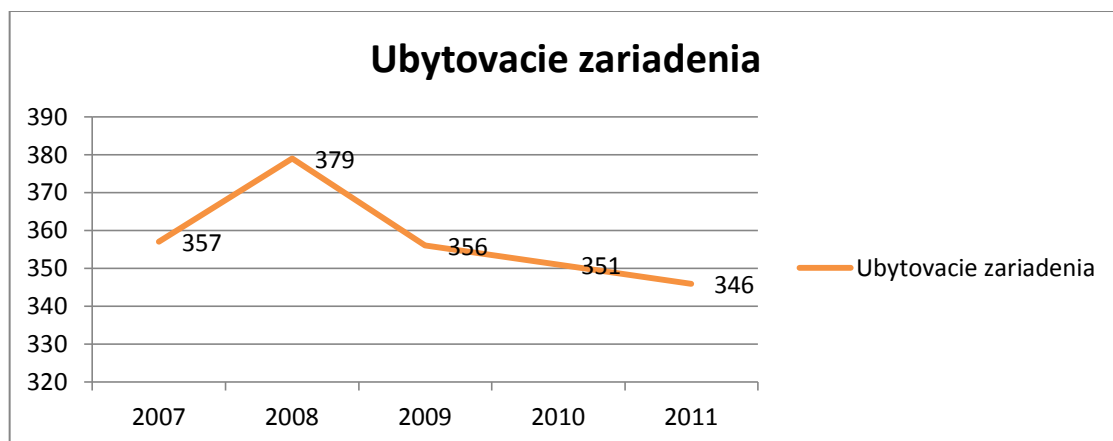
Príloha č. 4 Vývoj tržieb za ubytovanie v rámci Slovenska

Zdroj: Vlastné spracovanie

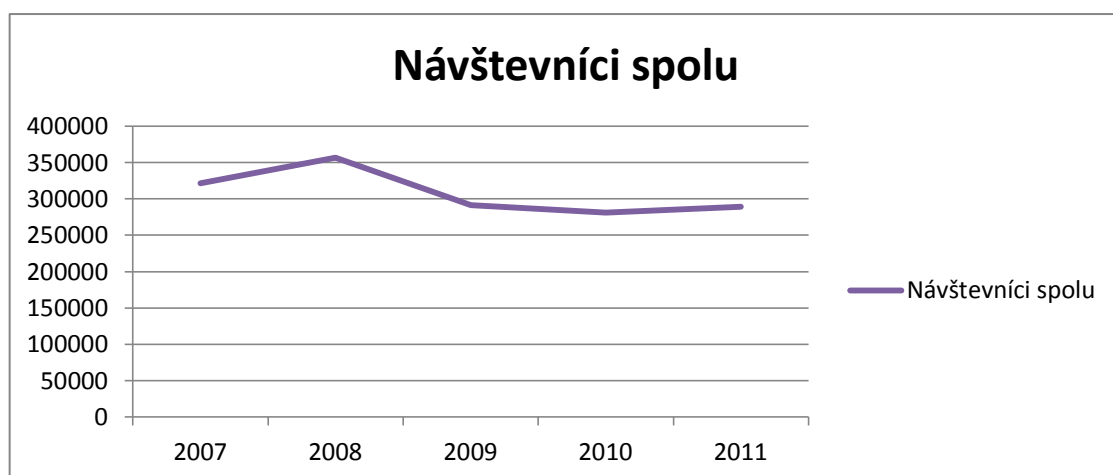
Príloha č. 5 Vývoj tržieb za stravovacie služby v rámci Slovenska

Zdroj: Vlastné spracovanie

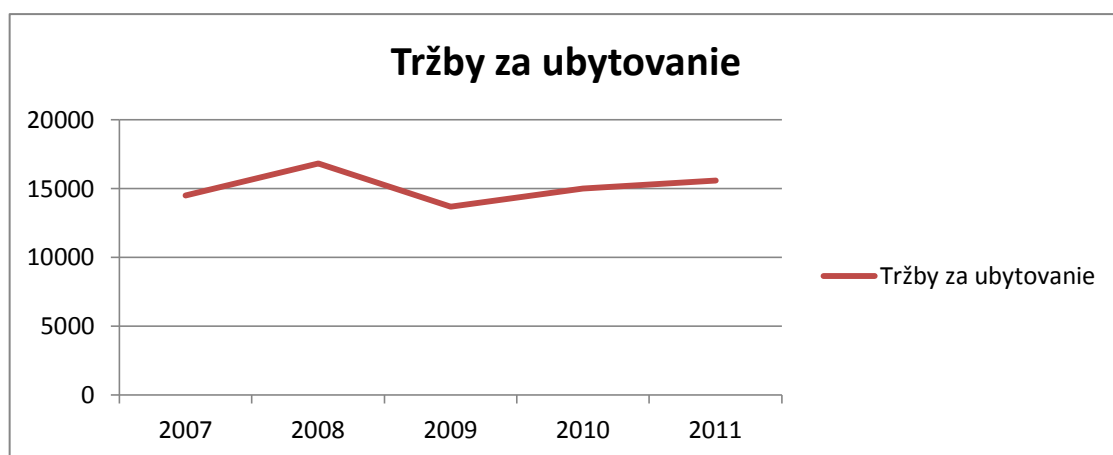
Príloha č. 6 Počet ubytovacích zariadení v rokoch v Košickom regióne

Zdroj: Vlastné spracovanie

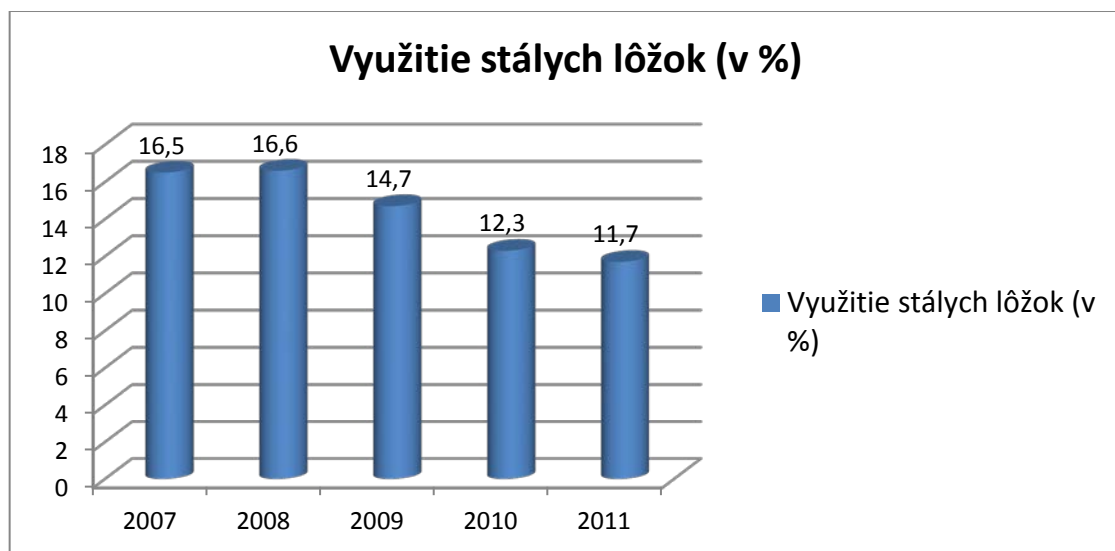
Príloha č. 7 Vývoj počtu návštevníkov v Košickom regióne

Zdroj: Vlastné spracovanie

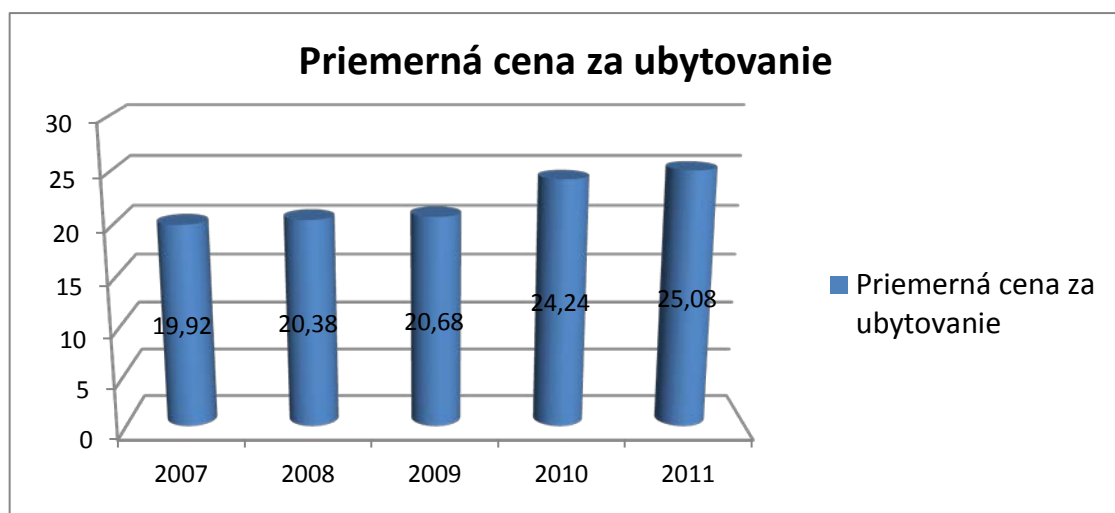
Príloha č. 8 Vývoj tržieb za ubytovanie v Košickom regióne

Zdroj: Vlastné spracovanie

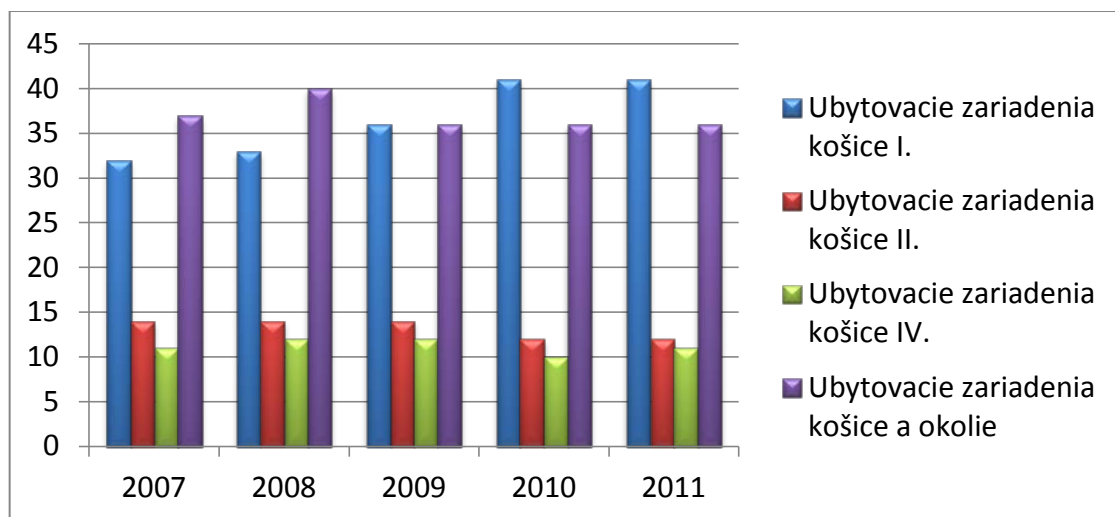
Príloha č. 9 Využitie stálych lôžok v Košickom regióne

Zdroj: Vlastné spracovanie

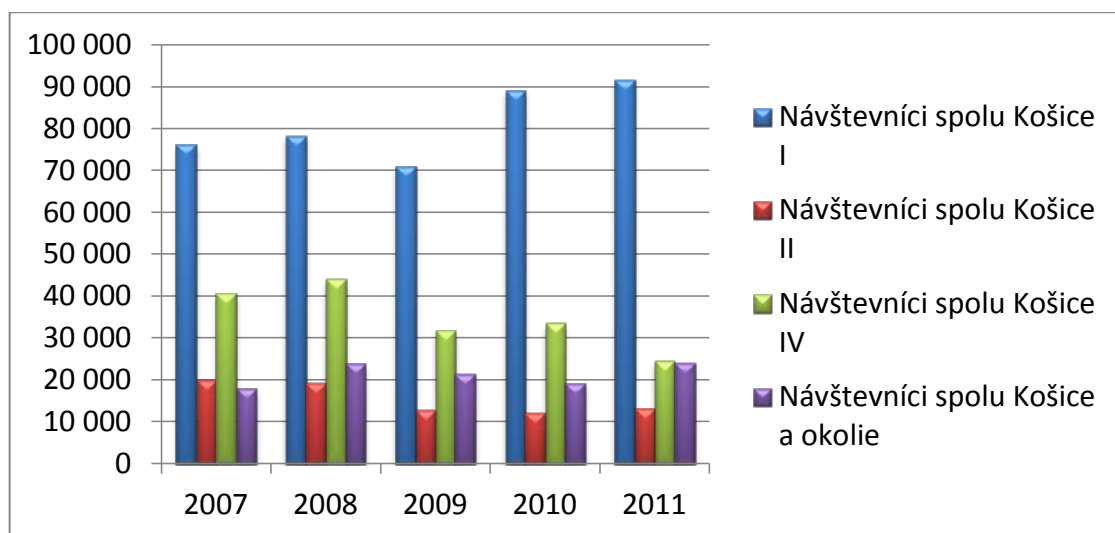
Príloha č. 10 Priemerná cena za ubytovanie v rokoch v Košickom regióne

Zdroj: Vlastné spracovanie

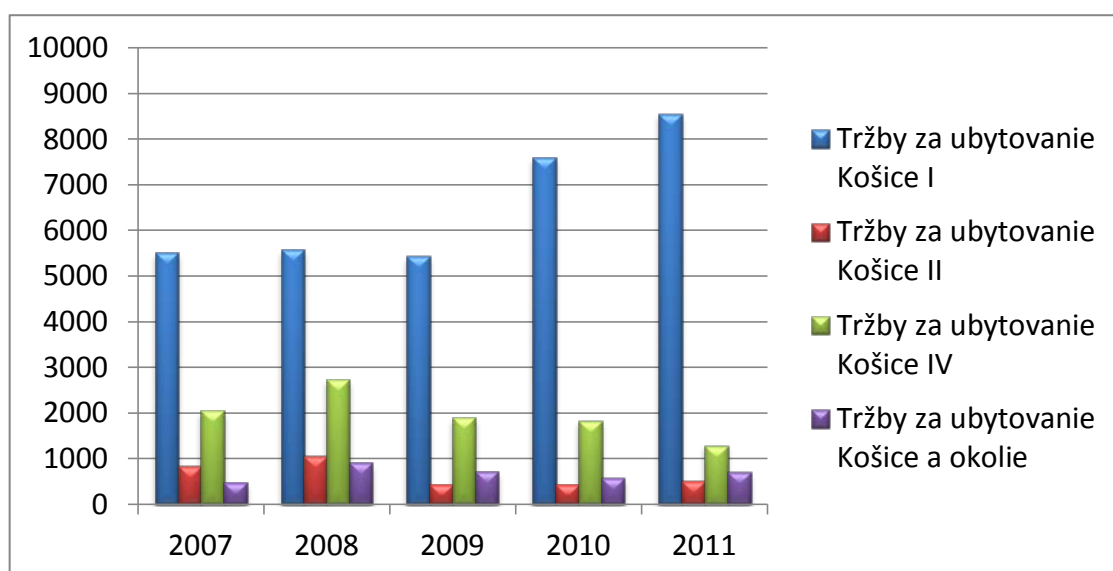
Príloha č. 11 Porovnanie počtu ubytovacích zariadení v jednotlivých okresoch Košického regiónu

Zdroj: Vlastné spracovanie

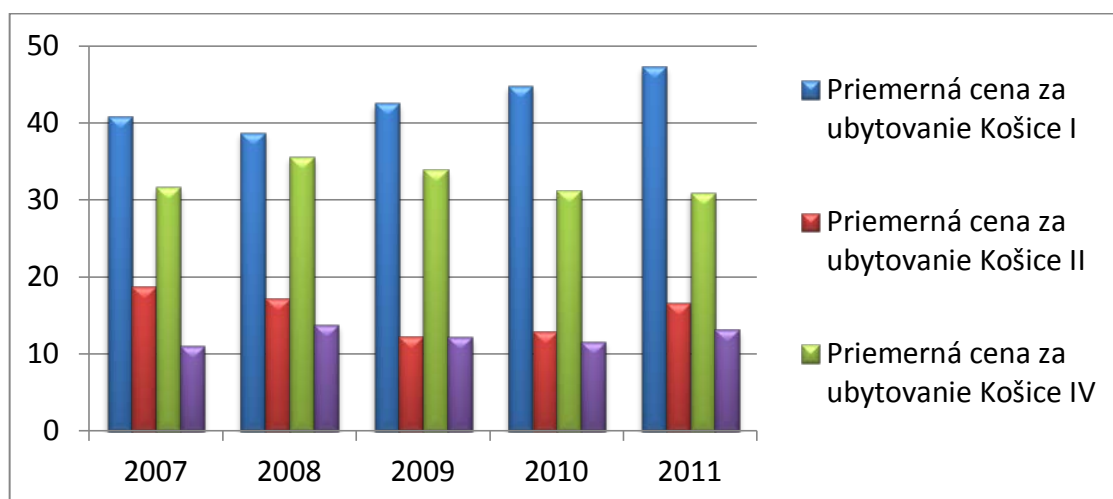
Príloha č. 12 Porovnanie počtu návštevníkov v jednotlivých okresoch Košického regiónu

Zdroj: Vlastné spracovanie

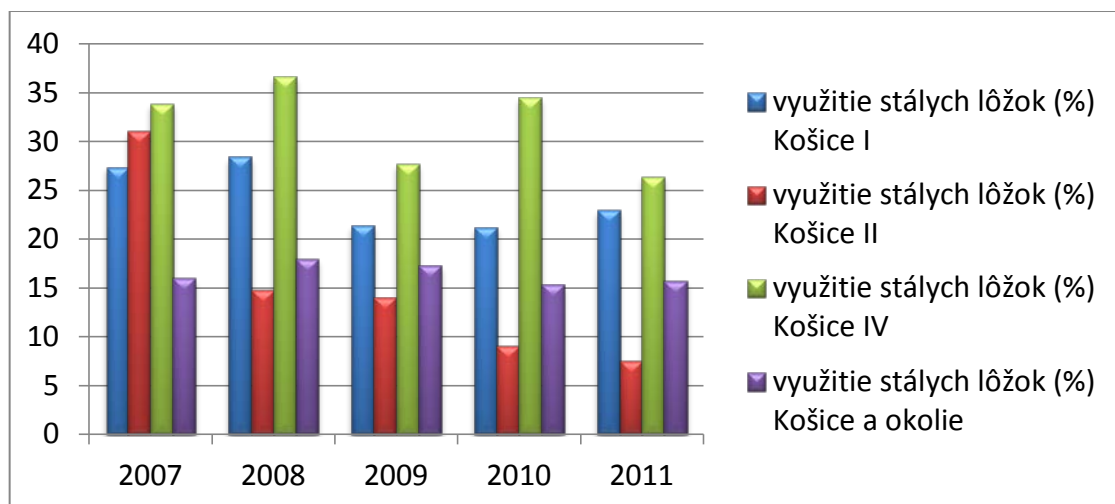
Príloha č. 13 Porovnanie tržieb za ubytovanie v jednotlivých okresoch Košického regiónu

Zdroj: Vlastné spracovanie

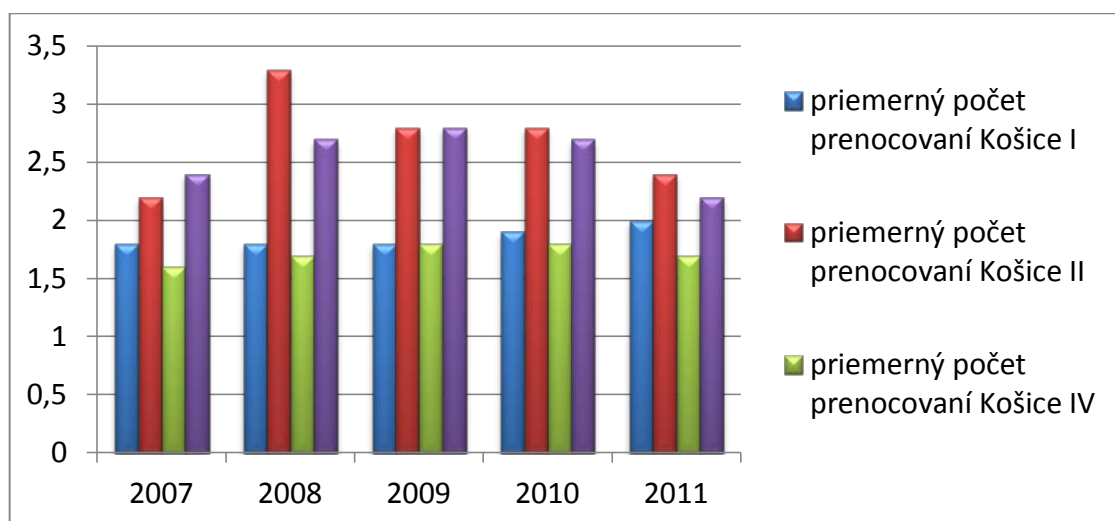
Príloha č. 14 Porovnanie priemernej ceny za ubytovanie v jednotlivých okresoch Košického regiónu

Zdroj: Vlastné spracovanie

Príloha č. 15 Porovnanie využitia stálych lôžok v jednotlivých okresoch Košického regiónu

Zdroj: Vlastné spracovanie

Príloha č. 16 Porovnanie priemerného počtu prenocovaní v jednotlivých okresoch Košického regiónu

Zdroj: Vlastné spracovanie

Príloha č. 17 Oblastné organizácie CR v KSK

KOŠICE – Turizmus,	Hlavná 59, 040 01 Košice, tel. +421 /55/699 8558,	info@visitkosice.eu, www.visitkosice.eu
Oblastná organizácia cestovného ruchu SPIŠ,	Nábřežie Hornádu 14, 052 01 Spišská Nová Ves	
Zemplínska oblastní organizace cestovního ruchu	Námestie Osloboditeľov 30, 071 01 Michalovce,	durovcik@interdum.sk

Prameň: vlastné spracovanie podľa web.vucke.sk.

Príloha č. 18 Združenia obcí a mikroregióny Košického regiónu

Druh organizácie	Členovia organizácie	Úlohy a poslanie organizácie	Kontakt
Združenie obcí Mikroregión Hornád	Geča, Gyňov, Kokšov-Bakša, Nižná Huta, Nižná Myšľa, Sokolany, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Belža	– riešenie problémov hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu, – riešenie otázok tvorby a ochrany životného prostredia, – spolupráca pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí, – spolupráca s mimovládnyimi organizáciami v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia a vzdelávania, – výmena skúseností pri zabezpečovaní samosprávnych funkcií obcí, – cezhraničná spolupráca s obcami maďarského mikroregiónu Hegyköz.	Adresa: OcÚ, 044 13 Valaliky, Poľná 8, Tel.: +421/55/699 98 04, E-mail: obec@valaliky.sk
Združenie obcí Olšavský mikroregión	Blažice, Boliarov, Bunetice, Čakanovce, Čížatice, Ďurďošik, Herľany, Kecerovce, Kecerovský Lipovec, Košický Klečenov, Mudrovce, Nižná Kamenica, Olšovany, Opiná, Rankovce, Ruskov, Svinica, Trst'any, Vtáčkovce, Vyšná Kamenica,	– regionálny rozvoj, – ekonomický rozvoj a podpora tvorby pracovných miest, – sociálny rozvoj.	Adresa: OcÚ Ďurkov 274, 044 19 Ruskov, Tel.: +421/55/ 696 55 54, E-mail: obec@durkov@stonline.sk

	Vyšný Čaj		
Združenie EKO-TERM- TURIST	Ďurkov, Olšovany, Svinica		Adresa: OcÚ, Ondrej Valik, 044 19 Ďurkov, Tel.: +421/55/696 55 54, E- mail: obecdurk ov@stonline.sk
Mikroregión Ružín	Družstevná pri Hornáde, Košická Belá, Kostoľany nad Hornádom, Kysak, Opátka, Malá Lodina, Obišovce, Sokol', Trebejov	– regionálny rozvoj, – budovanie technickej infraštruktúry, – ekonomický rozvoj a tvorba pracovných miest.	Adresa: OcÚ Kysak 146, 044 81 Kysak, Tel.: +421/55/729 05 91, E- mail: kysak@k ysak.sk
Mikroregión Slanský	Kalša, Nižný Čaj, Nový Salaš, Rákoš , Slančík, Bohdanovce, Slanec, Slanská Huta, SlanskéNové Město	– hospodársky a regionálny rozvoj, – technická infraštruktúra, – ochrana životného prostredia, – podpora tvorby prac. miest, – spolupráca s mimovládny organizáciami.	Adresa: OcÚ, Hlavná 81, 044 17 Slanec Tel.: +421/55/696 85 95 E- mail: obec@sl anec.sk
Združenie obcí Milič		– snaha o vytvorenie Naturparku, – ochrana a propagácia prírodných hodnôt a ochrana ŽP, – regionálny rozvoj, – rozvoj aktívneho CR, – cezhraničná spolupráca.	Adresa: Skároš 91 Skároš 044 11
Mikroregión Toryský	Budimír, Hrašovík, Chrastné, Košická, Polianka, Beniakovce, Košické Olšany, Kráľovce, NováPolhora, Ploské, Vajkovce, Rozhanovce, Sady nad Torysou		Adresa: OcÚ Beniakovce 44, 044 42 Rozhanovce, Tel.: +421/55/695 01 83 E- mail: milan.rab atin@zoznam.s k
Združenie miest a obcí údolia Bodvy	Buzica, Cestice, Čečejevce, Debrad', Drienovec, Dvorníky-Včeláre, Hačava, Hrhov, Host'ovce, Háj, Chorváty, Janík, Komárovce,	– regionálny rozvoj, – ochrana životného prostredia, – ekonomický rozvoj a tvorba prac. miest, – rozvoj aktívneho cestovného ruchu, – celoživotné vzdelávanie,	Adresa: MsÚ, Školská 2, 045 01 Moldava n/B. Tel.: :+421/55/460 20 07, E- mail: zmoub@

	Mokrance, Moldava nad Bodvou, Nižný Lánec, Péder, Paňovce, Perín-Chým, Rešica, Turňa nad Bodvou, Turnianska Nová Ves, Veľká Ida, Zádiel, Zádielske Dvorníky, Žarnov	– sociálny rozvoj, – ochrana kultúrneho dedičstva.	dodo.sk, zachar ias@moldava.s k
Združenie obcí Paňovce- Debrad'	Paňovce, Debrad'	– regionálny rozvoj, – budovanie technickej infraštruktúry, – ochrana ŽP, – ochrana kult. dedičstva.	Adresa: OcÚ Paňovce 044 71 Paňovce
RZMO Rudohoria	Bakša, Bukovec, Hodkovce, Hýľov, Jasov, Malá Ida, Medzev, Nižný Klátov, Nováčany, Poproč, Rudník, Šemša, Štós, Vyšný Klátov, Vyšný Medzev, Zlatá Idka		Adresa: OcÚ, Školská 2,044 24 Poproč, Tel.: +421/55/466 44 16, E- mail: ocupopro c@ke.telecom. sk
Združenie vidieckeho turizmu Zádiel	Bôrka, Dvorníky- Včeláre, Hačava, Háj, Hrhov, Host'ovce, Chorváty, Turňa nad Bodvou, Turniansk a Nová Ves, Zádiel, Žarnov	– propagácia územia a zvýšenie návštevnosti regiónu prostredníctvom moderných informačných technológií	Adresa: Obecn ý dom, 044 02 Zádiel 82, Tel.: 055/466 24 06, E- mail: zadiel@z adiel.sk
Združenie obcí údolia Kaňapty	Buzica, Cestice, Komárovce, Nižný Lánec, Perín-Chým, Rešica	– budovanie spoločnej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia), územnoplánovacích a strategických dokumentov pre združené obce, – regionálny rozvoj, – ochrana ŽP, – ekonomický rozvoj a tvorba prac. miest, – cezhraničná spolupráca, – celoživotné vzdelávanie, – soc. rozvoj, – ochrana kult. dedičstva.	Adresa: OcÚ Komárovce 22, 044 55 Veľká Ida, Tel.: +421/55/466 02 01, E- mail: obeckom arovce@kid.sk
Kecerovský mikroregión	Bačkovík, Boliarov,		Adresa: OcÚ, 044 47

združenie obcí	Bunetice, Čížatice, Kecеровce, Kecеровský Lipove cMudrovce, Opíná, Vtáčkovce		Kecеровce 92, Tel. +421/55/699 02 39 E- mail: vtackovc e@stonline.sk
Miniregión Železiar	Belža, Bočiar, Haniska, Kechnec, Milhost', Sokol'any		Adresa: OcÚ Kechnec 19, 044 58 Seňa, Tel.: +421/55/728 25 10-11, E- mail: obeckech nec@stonline.s k

Prameň: Vlastné spracovanie podľa www.vucke.sk a www.slanskymikroregion.ocu.sk